The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper
for H. E. H. The Nizam's Dominions.

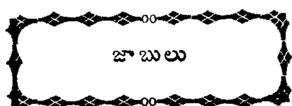
గోలకొండ పత్రిక

తూప్రుబజారు, హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందారూ ౬-౦-౦ అర్ధ ,, ,, ౩-౦-౦ విడి ప్రతిక ౦-౧-౦	**GOLKONDA PATRIKA** HYDERABAD, Dn. MONDAY 28-5-1934 103458	ప్రాతపత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ } శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీ భావనామసం॥ నిజవైశాఖశు॥౧౫ సోమవారము ౨౩-౭-౪౩ఫ. { సంచిక ౬

పురపాలక సంఘపు ఎన్నికలు

ఆంధ్రుల అశ్రద్ధ

. రా. రా. గోల్కొండ పత్రికాధిపతిగారికి

అయ్యా,

హైద్రాబాదు నగరపు పురపాలకసంఘముయొక్క ఎన్నికలు ఈసంవత్సరాంతమున జరుగనున్నవి. నగర పౌరులపక్షమున ౧౩ గురు అభ్యర్థు లెన్నుకొన బడుదురు. ఎన్నికల ప్రచారము ప్రారంభమైనది. పలువురు ప్రముఖులు తమ పేర్లు ప్రకటించియున్నారు. ఎన్నికల సభలు ఉస్మానియా పట్టభద్రుల సంఘమువారును, ఇతరులును జరుపుచున్నారు. ఓట్లు [సమ్మతులు]తమకే నొసగవలయునని పుస్తకములపై సంతకముల నుగొనుచున్నారు. కొందరు అభ్యర్థులు తాము సభ్యులగుచో జేయుకార్యక్రమమును ప్రకటించియున్నారు. తాము నగరవాసులకెట్టి సౌకర్యములను గావించెదరో సూచించుచున్నారు. ఇదిమనకు ప్రథమప్రయత్న మగుటచే అంతఅలజడిలేదు. దీని ప్రాముఖ్యత దెలిసినపిమ్మటగాని ప్రజలలో అలజడికలుగక మానదు.

ఈ సందర్భమున ఒకవిషయము మాత్రము గమనార్హమై యున్నది. హైదరాబాదునగరము ఆంధ్రప్రాంతములో నున్నది. దాదాపు నగము ప్రజలు ఆంధ్రులే. అయినను ఆంధ్రులలో నీయెన్నికలగూర్చి యేలాటిసంచలనము కలుగలేదు. వారీపురపాలక సంఘమును బహిష్కరించినటులే తోచుచున్నది. ఒక కృష్ణస్వామి ముదిరాజుగారు మాత్రము అభ్యర్థిగానిలిచినారు. దీనికికారణమేమో దెలియజాలకున్నాను. ఆంధ్రులలో పురపాలక సంఘవ్యవహారములు దెలిసినవారు లేదనజాలము. మ. రా. మందుముల నరసింగరావు, బూర్గుల రామకృష్ణరావుగార్లవంటి సమర్థులుగలరు. మ. రా. మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారివంటి ప్రముఖులు పూర్వము ప్రభుత్వముచే సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడినవారు గలరు, విద్యావంతులు పెక్కురుగలరు. “స్వపరిపాలనము, స్వపరిపాలనము” అని ఉపన్యాసవేదికలపై బల్లగుద్దిచెప్పినవారు నేడుమౌనమువహించుచేలకో? ఇదిఅంతయు ఆంధ్రులు వాక్శూరుల నటకేనా?

ఆంధ్రసోదరులారా! ఒకవిషయమును జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనుడు. కీర్తిశేషులైన చేకుమాలరంగరావుగారు పురపాలక సంఘ చిత్తుశాసనము తయారుచేయగ దానిలోచేయవలసిన మార్పులు సూచించి చిత్తుశాసనము త్వరలో శాసనరూపము దాల్చుటకై ప్రయత్నించియుండిరి. వారు ఆంధ్రులనునది మనకు దెలిసినవిషయమే. పురపాలక సంఘ సభాసదులుగానున్నపుడు మ. రా. మాడపాటి హనుమంతరావు పంతులుగారు ప్రస్తుతము అమలులోనుంచబడిన శాసనమును త్వరలో అంగీకరించవలయునని అనేకపర్యాయములు వ్రాకుచ్చియుండిరి. రయ్యతుపత్రికా సంపాదకులగు ఎం. నరసింగరావుగారు పూర్వమునుండియు ప్రజల ఆరోగ్యము మున్నగు విషయములగూర్చి తమపత్రికయందు ప్రాముఖ్యత నొసగుచున్నారు. ఈవిధముగ ఆంధ్రులు ప్రయత్నముసల్పి తుదకు శాసనము అమలు లోనికి౭-౫ సభాసదులగుటకు ప్రయత్నించిక మౌనమువహించుటేల?

నిజము విచారించిన ఆంధ్రజనసంఘ పక్షమున యెన్నికలకు నిలబడవలసిన అవసర మెంతేనిగలదు. దీనిచే ఆంధ్రజనసంఘముయొక్క ప్రాముఖ్యత వెల్లడియగుచుండెడిది. నిర్జీవమగుచున్న సంఘము సజీవమై దేశమునకును ప్రజలకును మేలుకలిగించెడిది. ఆంధ్రజనసంఘముయొక్క అవసరముకూడ ప్రజలకు విదితమయ్యెడిది. కాని మౌనమువలన అన్నియాశలు అడుగంటుచున్నవి. ఆంధ్రజన సంఘముకూడ [illegible] పోయని భీతికలుగుచున్నది.

మనము ఉస్మానియా పట్టభద్రుల సంఘమునుండి గుణపాఠము నేర్చుకొన వలసియున్నది. మ న ప్ర భు త్వ ము వా రు పట్టభద్రులకు ప్రత్యేకముగా నొకస్థానము నొసగియున్నారు. పట్టభద్రులు సమ్మతి నొసగుటకర్హులనికూడ నిర్ణయించినారు. వారు ౧౩ స్థానములకుకూడ పోటీ చేయుచున్నారు. దీనిచే వారికి స్వపరిపాలనముగూర్చి గలశ్రద్ధ తేటతెల్లమగుచున్నదికాదా!

ప్రజలకు పురపాలక సంఘమున తగినఅధికారము దొరకలేదనుట సత్యదూరముకాదు. ప్రజల సంఖ్యననుసరించి ప్రాతినిధ్య మొసగబడలేదనుట నిశ్చయమే. నగరముయొక్క విద్యుచ్ఛక్తి, నిర్మాణము, విద్యకు సంబంధించిన విషయములకు ప్రత్యేక ప్రభుత్వశాఖలున్న మాట నిజమే. అయినను ప్రభుత్వమువారు ప్రసాదించిన కొలదిపాటి అధికారమును ఏలవినుయోగించుకొనరాదు? సభావ్యవహారములందు పాల్గొని అధికారము హెచ్చించుటకై యేలపోరాడరాదు? ఆంధ్రులలో జాతీయాభిమానము మెండు. సహాయ నిరాకరణోద్యమమువలన ప్రభుత్వ సంస్థలను బహిష్కరించిరని అనుకొనినను ఇవుడుకాంగ్రేసు సంస్థయే శాసనసభకు బోవుచున్నది. ఎన్ని విధములజూచినను నాకు ఆంధ్రులు ఎన్నికలకు నిలువబడకపోవుటకు కారణమేదో తెలియుట లేదు. ఎవరైనదెలిపిన కృతజ్ఞుడను.

ఇంకను సమయము మించిపోలేదు. ప్రచార మారంభించినచో నగము స్థానములైనను బడయవచ్చును. ఇకనైనను ఆలోచించి కార్యమునకు దిగెదరని ప్రార్థించుచున్నాను.

౧౮-౮-౪౩. (ఒకపౌరుడు)

వైదికధర్మ పరిపాలకుని మరణము

మ॥రా॥శ్రీ గోలకొండపత్రికాసంపాదకుల సముఖమునకు:—

అయ్యా!

మీ పత్రిక చందా దారుడగు రా. శ్రీ నందిగామ మోనయ్యగారు అధిక వైశాఖ బ॥౧౩ లక్ష్మీవారము ఉదయము ౧౧ గంటలకు ఫీలుఖాన కమాలుఖాన్ దేవిడివద్ద నొకటాంగాతో తగులుకొని ఆగాయముచే నొకరాత్రియంతయు ఉస్మానియాదవాఖానాలో ఆయాసమునొంది తెల్లవారిఉదయము ౭ గంటలకు పరమపదవినొందినారు. వీరి దేశాభిమానము మతాభిమానము వీరు యేర్పాటుచేసినటువంటి గొప్పపుస్తక భాండాగారము, మరియు యితరగొప్పయుపకారములచే ప్రఖ్యాతినొందిన యీ వైదికధర్మ పరిపాలకుని చరిత్ర మీయొక్క పత్రికద్వార యెల్లరకు వెల్లడిచేయ ప్రార్థించు చున్నాడను.

ఇట్లు
[illegible] సత్యయ్య

పత్రికాభిప్రాయములు

సంస్థానాధిపతులు, వారి సమస్యలు

పైశీర్షిక క్రింద ౨౮ మే ౧౯౩౬ నాటి "టై" పత్రిక బొంబాయిలో సంస్థానాధిపతుల సమావేశ సందర్భమున క్రింది అభిప్రాయమును ప్రకటించినది. ఆ సమావేశమునకు హి. ఘ. హ. నిజాం రాష్ట్రము తరపున ఆర్థిక శాఖామంత్రివర్యులగు నవాబు సర్ అక్బర్ హైదర్ నవాజ్ జంగు బహదర్ గారు, భూమ్యాదాయ శాఖా మంత్రివర్యులగు శేట్ల్యాండ్, గ్రెంచ్ గారితోను, రాజకీయ శాఖామాత్యులగు నవాబు మెహదీయార్ జంగు గారితోను హాజరైయుండిరి—

మన సంస్థానాధిపతులు బొంబాయిలో అనుకూలమైన వాతావరణములో మరియొకసభ చేయుచున్నారు. వార్తలనన్నిటిని బట్టిచూడగా వారింకను తమ తాతల కాలమునాడువలె వినుగు లేక రాజకీయరసాయనమును వెదకుచున్నట్లున్నది. ఆ రసాయనములో వివిధప్రమాణములుగా కలిపి నూరబడిన వస్తువు లేవనగా, ఫెడరల్ రాజ్యాంగమందు విశ్వాసము - తమ రాష్ట్రముల హద్దులలో తమ సర్వాధికారమునకు భంగములేకుండ సంరక్షించుకొనుట - ఖండితముగా ఇట్లు చేయవలసినదని కఠినమైన ఆజ్ఞలను సార్వభౌమునివలన తమకు రాకుండునట్లు చేసికొనుట తమలో మాత్రము పెద్ద చిన్న అనుభేదమును ఎప్పటివలెనే యుంచుట— ఇవి. పలుమారు సమావేశపరుపబడు ఈ మహాసభలకు అవసరమగు యుక్తియు, ప్రయాసయు (ప్రణితులవలె కష్టస్థితిలోనున్న సంస్థాన ప్రజల భావములయెడల మర్యాదకైమేము ద్రవ్యనష్టమేవిష యము మాత్రము ఏమియు చెప్పము) చాలా ఎక్కువ.

మన సంస్థానాధిపతులకును, వారి మంత్రులకును వారి ప్రయత్నములవలన సంతోషము కలుగుగాకయని మేము కోరుచున్నాము. మన ఈ దేశము దాని ప్రాచీనతనుబట్టియు, జనసంఖ్యనుబట్టియు, సంపదనుబట్టియు ఆక్రమించుకొనదగిన స్థానమును ఆక్రమించుకొనునట్లు చూడవలయునను మన ఆశను సాధించుటలో భారతీయుల భారతదేశ మనబడు సంస్థానముల పరిస్థితులు ఒక గొప్ప ఆటంకమని విశ్వసించువారిలో మేము చేరినవారము. సంస్థానాధిపతులను నిందపాలుచేయుట సులభమని ఒకరు చెప్పినమాట సరిగా నున్నది. వారు తమను విమర్శచేయుటకు అనేకములగు అవకాశముల నొసగుదురు. అయిననుమన సంస్థానాధిపతులను తక్కువచేయుట ఏ భారతీయునకైనను సంతోషము కాదు. రాష్ట్రముయొక్క యేఅంగముగాని ఉపయోగకరముగా నుండుటకు ప్రజాసామాన్యముయెడ చేయవలసిన విధియు, ఆవిధి మెల్లుచక్కగాను శ్రద్ధతోను నెరవేర్పబడవలసినదియు గ్రహించియుండుట ముఖ్యము. నేటికాలపు జీవితములును అభిప్రాయములును ఈతత్వమును స్పష్టపరచుచున్నవి. మన సంస్థానాధిపతులు ఈతత్వమును గ్రహించిరో లేదో సందేహము. ఇపుడు బొంబాయిలోకూడి యున్న ఘనతవహించిన ప్రభువులును వారి మంత్రులును ప్రస్తుతపరిస్థితులను సూక్ష్మముగా గ్రహింపవలసియున్నది. అట్లు గ్రహింపగలుగుటకై ఈమధ్య మన సంస్థానములలో అసహ్యకరములగు పరిస్థితులతో నిండిన యొక సంస్థానమునుండి వెలువడిన దుఃఖకరవార్తను అందరిదృష్టికి దెచ్చుచున్నాము. ఇదిర్ఘాబువా మహారాజాగారి అంతఃపురమునుండి తప్పించుకొనుటకై పన్నబడిన యుక్తిగాదు. బలాత్కారముపై తీవ్రమైన మనోవేగన నమభవించవలసి వచ్చిన మహారాణియొక్క దుఃఖము అది. "బలాత్కారముపై ఖైదీజీవితము ననుభవించ వలసినట్టియు, చాలా నీచమైన భోజనమును పొందుచు, మిక్కిలి అవమానము కలిగించు దాసీలచే చుట్టబడినట్టియు" ఒక రాజభార్యయొక్క స్థితినిగూర్చి ఆలోచించుడు. ఇట్టివే మఱికొన్ని గొప్పనేరము లారోపించబడినవి. ప్రభువుయొక్క అత్యాశనుగూర్చియు, నిరంకుశాధికారమును గూర్చియు అనేకపర్యాయములు చెప్పబడినట్టులే యిపుడును ఈ నేరములో చెప్పబడియున్నది.

ఇటువంటి ఉదాహరణములను మన సంస్థానములలో అనేక సంస్థానముల నుండి పేర్కొనవచ్చును. సంస్థానాధిపతులిపుడు తమతమ యిండ్లను చక్కబెట్టుకొనుటకు మాఱుగా తమతమ ప్రజల నిర్బంధములను స్థిరముచేయుటకై ఒకరితోనొకరు పోటీచేయుచున్నారు; ఈవిషయమై వాస్తవము సంస్థానముల వెలుపలికి పోకుండునట్లు మార్గములను ఆలోచించుచున్నారు. సంస్థానములన్నియు ఈప్రకారముగా అసహ్యకరములైన లోపములకు తావుకాదని మేము సంతోషముతో అంగీకరించెదము. అయినను పెద్దపెద్ద సంస్థానాధిపతులు పరిస్థితులను విమర్శించుటకు సమావేశమైనపుడు విషయముల లన్నింటిని విచారించి తమతమ దురభ్యాసములను సంస్కరించుకొనని సంస్థానాధిపతులపై తమ పలుకుబడిని వినియోగించుట తగియున్నది.

ఇటువంటి ముఖ్య విషయములలో సంస్థానాధిపతులు ఒకరితోనొకరు నేరుగా మాట్లాడుకొనకుండ సార్వభౌమ ప్రభుత్వపు అధికారము ఆటంకము కలిగించుచున్నదని మాకు తెలియకపోలేదు. వైస్రాయిగారి దారాలకును, పోలోఆటకును ఏర్పాట్లు చేయుటకు వారికి అనుమతిగలదు. అయితే పరిపాలనకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయములలో మాత్రము ఈ సూర్యచంద్ర వంశజులపై పొలిటికల్ ఏజెంటు యొక్క అధికారమే యెక్కువ. ఈసార్వభౌమాధికారము ఈ విషయములలో ఒక స్పష్ట నిర్ణీతపద్ధతి ప్రకారము పనిచేయునను మాట వాస్తవమే. డార్విసుగారి (యవోల్యూషను) సిద్ధాంతము పనిచేయుచున్నట్టి యీ కాలములో ప్రభుత్వములవంటి ప్రభుత్వములనే నేటిప్రపంచములోను నిల్పియుంచుటవలన సార్వభౌమాధికారముగలవారికి లాభముగలదు. దానికి అవసరమైనపుడే అవి జోక్యము కల్పించుకొనును. ఎటువంటి విషయములలో ఆ అధికారస్థులు జోక్యము కల్పించుకొనుట అవసరమని తలంతురో వాటిని వారినిపుట్టించిన బ్రహ్మకూడ ముందుగా కనుగొనలేడు.

అయినను తమపై కళంకమును పోగొట్టుకొనుట సంస్థానాధిపతులకు అవసరముగాదా? ఎల్లకాలము అభిప్రాయముల ప్రవాహము నరికట్టుటగాని, తమ నిరంకుశాధికారమును నిల్పుకొనుటకు సార్వభౌమాధికారములపైనను, వారి ఆయుధములపైనను ఆధారపడుటగాని సాధ్యమనని వారు తలచుచున్నారా? ఒకభారతీయుని కీర్తి మరియొకనిది అను సూక్తి తమకును అన్వయించునట్లు వారికి తోచదా? ఇప్పటి సమస్యలపైనను భవిష్యత్సమస్యలపైనను సంస్థానాధిపతులు చక్కగా ఆలోచింతురుగాక. లార్డు ఇర్విసువంటి విశాలహృదయుల సలహాలవచనములు వారికి లేకపోలేదు. వారు అప్రతిహతమైన నిరంకుశాధికారమును చెలాయించుచు అభివృద్ధిని తమ వీలునుబట్టియు, అభిలాషలను బట్టియు జరుగుచుండవలెననెదని శాశ్వతముగా ఉత్తరువు చేయజాలరు. ప్రపంచములో నేడు పరిపూర్ణశక్తియు ప్రజలపక్షముననే యున్నది; వారిహక్కులనుగుర్తించుట అవసరమగునట్లు చేయుచున్నది. మానవుని అభిప్రాయముల అభివృద్ధియు యిపుడు కష్టముల ననుభవించు ప్రజలపక్షముననే గలదు. అభిప్రాయ ప్రవాహమును అడ్డగించుటకుగాని మఱియొక మార్గమున త్రిప్పుటకుగాని ఆక్ట్రాయి పద్ధతి యేదియు ఏర్పరుచబడలేదు. నిజమే; తమ రాష్ట్రములలో అభిప్రాయ ప్రవాహమునకు అటువంటి కృత్రిమములైన కట్టలను వేయుటయందు వారికి యిండియా ప్రభుత్వమువారు ధైర్యముతో తోడ్పడుచున్నారు. ఇంతకంటె తెలివిమాలిన, పనికిమాలిన పనికి కెన్యూటు ప్రభువును నియోగించలేడు.

సంస్థానాధిపతులలో కొందఱు ఉదారహృదయులైనట్టియు; తమగౌరవమును హోదాను, తమహక్కులను అధికారములను నిలువబెట్టుకొనుటకు మార్గములను నిర్ణయించుటకై సిమ్లాలోను, ఢిల్లీలోను, బొంబాయిలోను సమావేశమగుట తమవిధియని అప్పుడప్పుడు తలచునట్టియు ప్రభువులు హక్కులు అధికారములకు తోడుగా తాముచేయవలసిన విధులును గలవనుమాటను కావలెనని మఱచుటచే వారి తరగతివారికే చెఱుపుకలిగించుచున్నారు. వారిభవిష్యత్తునకు హద్దులనువేయు సమస్యలో యిదియొకయంశము. ప్రభువులందరు గాని వారిమంత్రులుగాని యీవిషయమునుగూర్చి ఆలోచించినట్లు లేదు. బహుశా వారు దానిని అంతరాత్మలో నుంచుకొని యుందురు. బహిరంగమైన సాంఘికశక్తులు, అప్రతిహతములైన రాజకీయాభిప్రాయములు యిపుడు దేశమందు విచ్చలవిడిగానున్నవి. అవియన్నియు తుదకు ప్రజలపక్షముననే యున్నవనియు, తాము సరియైన ప్రభువులవలె సంతృప్తులగు ప్రజల అనురాగముపైగాక విదేశ ప్రభువులయొక్క దయా దాక్షిణ్యములపై ఆధారపడు చున్నామనియు సంస్థానాధిపతులును గ్రహింపవలయును.

టౌన్ హాల్ మహాసభ సంస్థానాధిపతులకును సంస్థానప్రజలకును బ్రిటిషు యిండియా ప్రజలకును నిర్బంధముల నేర్పరచుటకు బదులు పైజెప్పినటువంటి సమస్యలను ఆలోచించుట యుక్తము.

జిల్లాల వార్తలు

[illegible] యిండ్లు కాలిపోవుట

[illegible] వేల ధనధాన్య నష్టము

[illegible]

[illegible]

వరంగల్లు వార్తలు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాలప్తితి

[illegible]

లింగ్సుగూరు సహకారశాఖ బ్యాంకువార్షికోత్సవము

[illegible]

నవాబు మొయినుద్దౌల బహద్దరుగారి షికారు

[illegible]

చుక్కాపురంలో అగ్ని ప్రమాదము

[illegible]

ఎన్నికల కొఱకు సభల యావశ్యకత

పురపాలక సంఘము యెన్నికల సందర్భమున ఈ పట్టణ నగరమునందలి వీధివీధియందును బహిరంగసభలు సమావేశ పరుపబడిన ప్రత్యేక యావశ్యకత గలదని తోచుచున్నది. పౌరుల పౌరసత్వములను, విధ్యుక్తధర్మములను, బాధ్యతలను గుర్తెరుంగుటకిది యొక్కటే మార్గమైయున్నది. పురపాలక సంఘపు ఎన్నికలలో పౌరులు తమవోట్లను ఉపయోగపరచవలసిన విధానమును తెలుపుటకూడ యావశ్యకమైయున్నది. లేకున్నచో పురపాలకసంఘ ప్రాతినిధ్యముకొఱకు అనర్హులును, అయోగ్యులును నగు వ్యక్తులచే అసత్యప్రచారము జరుగునను భయముగలదు. మాసమకాలిక పత్రికయగు "మనూరు, తెలిపినటుల యిప్పుడు వేరుగా పలుకుబడిని వినియోగించి ఓట్లను సమకూర్చుటకూడ జరుగుచున్నది. "దీనివలన పురపాలకసంఘమునకు యోగ్యులైనట్టియు, సేవజేయునట్టియు సభ్యులు ఎన్నుకొనబడుపరుతుములు తగ్గుటవిధిగావగును. ఈ ప్రకారము నేండటియెన్నిక వర్గముయొక్క కార్యాచరణపలు కుబళికై బాధారపడియుండును."

కావున నిపరిస్థితుల ననుసరించి మేము మాసమకాలిక పత్రికాభిప్రాయముతో ఏకీభవించుచు, ఆధమును పురపాలక ఎన్నికలలో ఆకుమాత్రము సమావేశపరుపబడు బహిరంగసభలకు (౫౩) గష్తీ వర్తింపకుండునటుల చేయవలయునని కోరుచున్నాము. పురరక్షక శాఖాధ్యక్షులును, వికాలివ్యాదయులగు సంబధ శాఖోన్నతాధికారులను మాయీ యుద్దేశప్రాముఖ్యత పైఆలోచించెదరనియు, బహిరంగసభలకు యాజ్ఞ నొసంగెదరనియుమాకు విశ్వాసముగలదు.

రయ్యతుపత్రిక

స్థానిక వార్తలు

ఉద్యోగ విషయము

ప్రధానమంత్రిగారి యాజ్ఞానుసారము నిజామాబాదు జిల్లా న్యాయశాఖాధ్యక్షులగు మౌల్వీ మిర్జా అబ్బాసుబేగు సా॥ నాలుగుదినములు సెలవు యెట్టి తాత్కాలిక నియామకములేకయే ౧౫ నుండి ౧౮ అర్దిబెహెష్తు ౧౩౫౩ ఫ. వరకు గైకొనిరి.

ప్రధానమంత్రిగారి యాజ్ఞానుసారము మహబూబాబాదు తాలూకా మున్సిఫులగు మౌల్వీ గులాంహుసేన్ సా॥ ౧౯ అర్దిబెహెష్తు ౧౩౫౩ ఫ. నుండి ఒకనెల సెలవు గైకొనిరి. వీరిస్థానమున తాత్కాలికముగా అనుభవ్ము పొందునట్టి అభ్యర్థియగు మౌల్వీ కమాలొద్దీన్ సా॥ నియమింపబడిరి.

సిరూర్పు తాలూకా మున్సిఫులగు మౌల్వీ సయ్యదు నూరుల్ అలీసా॥ సెలవుపై వేగుటచే వారిస్థానమున మౌల్వీ అహమదు అబ్దుల్లతీఫు సా॥ బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బి. తాత్కాలికముగా నియమింపబడిరి.

న్యాయ శాఖోద్యోగ పరీక్ష

న్యాయశాఖోద్యోగుల పరీక్ష ౨౨ తేది ౧౩౫౩ ఫ. నాటినుండి ప్రారంభమై ౨౭ తేది ౧౩౫౩ ఫ. శేషవారము నాటికి ముగియును. ఇంతకుపూర్వము దినమునకు రెండు పరీక్షాపత్రము లొసగబడునని ప్రకటింపబడ్డను. కాని కొన్ని కారణముల ననుసరించి దినమునకొక పరీక్షాపత్ర మొసగబడుటకు నిర్ణయింపబడినది. పరీక్షాకాలము ఉదయము ౭-౩౦ నుండి ౧౧-౩౦ వరకు గలదు.

హుసేనుసాగరులో ఈత

౨౮ గంటలీదుటకు ప్రయత్నము

సికింద్రాబాదు; మే ౨౫:—

౨౮ గంటలీది స్థానిక ప్రఖ్యాతి బడయదలచి మహమ్మదు హుస్సేన్ గారు నిన్న సాయంత్రము ౫ గంటలకు హుస్సేన్ సాగరం చెరువులో నీదిగిరి. నేటిమధ్యాహ్నం ౧ గంటకు కాలింకను యీదుచునేయుండిరి.

ఆంధ్ర

తాబి శిస్తునందు నాల్గవభాగము తగ్గింపు

ఆబీ మాఫీ అనుభవించినవారికి లేదు

ప్రభుత్వ ప్రకటన

గత మూడువత్సరములనుండియు అంతటను యాకరించియున్న ఆర్థికమనీలవి దృష్టియందుంచుకొని రైతుల కష్టములను తగ్గించుటకై మహోన్నత వహించిన శ్రీ నిజాం ప్రభువుగారు భూమిశిస్తు మాఫీ, బరాయిందాలు చేయుచు అప్పుడప్పుడు తమ యుదారతను వెల్లడించుచున్నట్టి యాజ్ఞలనొసగిరి.

ఈసంవత్సర ఆబీశిస్తునందు ప్రతిశతరు ౨౫ లు తగ్గించబడెను. ఈసంబంధముననే యిపుడుకూడ శ్రీనిజాం ప్రభువుగారొక ఫర్మానును ప్రకటించిరి. దీనివలన యీసంవత్సరము తాబీయందు సేద్యపరుపబడెడి భూమిశిస్తునందు ప్రతిశతరు. ౨౫ ల. తగ్గింపు యొసగబడెను ఇంతేకాక యీయాజ్ఞ ఆబి, తాబి రెండుశిస్తులందు సేద్యపరుపబడెడి భూమి ఆబియందు ప్రతిశతరు ౨౫ లు తగ్గింపు యొసగబడిన తగ్గింపువలని లాభము పొందకున్నట్టి వ్యవసాయకునికూడ వర్తించును. కాని ఆబియందు భూమిని సేద్యపరచి అప్పుడొసగిన ప్రతిశతరు. ౨౫ ల వలన లాభము పొందినట్టి భూములు తాబీయందు సేద్యపరచెడిచో నట్టివానికీయాజ్ఞవలన లాభము గలుగనేరదు.

(ఇన్ఫర్మేషన్ బ్యూరో)

పూనా మహిళా విశ్వ విద్యాలయము

బాలికల ఉన్నత పాఠశాలలయొక్క ప్రవేశ పరీక్షా ఫలితములు

ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థినులు:—

(౧) బి. శ్యామలాదేవి.
(౨) సుశీలాబాయి ఎడ్కేకర్.
(౩) ఎ లలితాదేవి.
(౪) వి. ఇందిరాదేవి.
(౫) ఎమ్. రాజేశ్వర్మ.
(౬) టి. ప్రేమలత

(జాత ప్రకాశికనుండి)

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్

స్థాపితము 1923

హైదరాబాదు బ్రాంచి ఎడ్వైజరీబోర్డు మెంబర్లు:—

(1) దివాన్ బహద్దర్ ఎన్. అరవముదయ్యంగారు (చైర్ మన్)
(2) ధర్మవీర్ వామన్నాయక్ గారు
(3) దేశముఖు పింగిలి కోదండరామరెడ్డిగారు
(4) దిన. డి. ఇటాలియాగారు
(5) సేఠ్. బలదేవదాస్ గారు

వడ్డీరేట్ల వివరములు

బంగారు నగల హామీపై	అప్పులు	నూటికి	రూ. ౬
ఋణ్మెంటు పత్రముల హామీపై	,,	,,	౬
సరకులహామీపై	,,	,,	౪

బెజవాడ, బొంబయి, కలకత్తా, మద్రాసు బెంగుళూరుహుండీలు సరసమైన రేట్లకు అమ్మబడును. ఎగుమతి దిగుమతి హుండీలు అనుకూలమైన రేట్లకు వసూలు చేయబడును.

వివరములకు బ్యాంకికు వ్రాసిన తెలియగలవు.

రావుల సుబ్బారావు
ఏజంటు

ఆంధ్రయిన్షూరెన్సుకంపెనీ, లిమిటెడ్ బందరు

స్థాపితము ౧౯౨౫

కొలది సంవత్సరములలోనే అద్భుతముగు అభివృద్ధిగాంచిన సంస్థ

౧౯౩౫ లో జరిగిన వ్యాపారము ... ౧౯౪౨౦౦

సాలీనా అదాయము ... ... 3 లక్షలు

భీమానిధి ... ... ౭ లక్షలు

మితవ్యయము నిర్దుష్టపరిపాలన మాకంపెనీయొక్క ముఖ్యలక్షణములు

సాలీనాచెల్లించు ప్రిమియములపై నూటికి రు ౨—౮—౦ మినహాయింపు

రద్దయినపట్టాలు బాకీలుపడిన ప్రిమియములు చెల్లించవలసిన అవసరంలేకుండగా తిరిగి అమలులోనికి తెచ్చుట మొదలగు అనేక సౌకర్యములు గలవు

మొదటి వాల్యుయేషనులోనే సాలుకు ౧౦౦౦కి రు ౧౦లు బోనసు పంచబడినది

అన్నిచోట్లను మంచికమిషనుపై పలుకుబడిగల ఏజంట్లుకావలెను

వివరములకు:— యు. మంగయ్య బి. ఏ., బి. ఎల్. కార్యదర్శి.

వరంగల్లు సహకార ప్రధానబ్యాంకు

తీరు ౨౨ నాడు శంకుస్థాపనోత్సవము

వరంగల్లు; తీరు ౨౦:—

వరంగల్లు సహకార ప్రధానబ్యాంకు పునాదిని ఈ నెల ౨౨ వతేదినాటి సాయంత్రము మైనుగంటలకు మూ దేదారులకు హార్సీ అబ్దుల్ హసయుఖాన్ సాహెబుగారు వేసెదరు.

వేంకటరావుపేటలో ౫౦ యిండ్లు కాలుట

ఈ తీరునెల ౧౨ వతేదినాడు సాయంత్రము వేంకటరావుపేటయందు గొప్ప అగ్నిప్రమాదము సంభవించెను. ఇందుచే సుమారు ౫౦ ఇండ్లకు నిప్పంటుకొనెను. అగ్నిజ్వాలలుమూడు మైళ్లదూరమువరకుగల వీధ్యారువరకు కనుపడుచుండెను. తెల్లవారి నాలుగుగంటలవరకును ఇండ్లు కాలుచునే యుండెను. ప్రమాదవశమున యిండ్లలోనివారు వెలుపలికివెంచుటచే యెట్టిప్రాణనష్టమును వాటిల్లలేదు. ధననష్టమెంత గలిగినది యింకను సరిగా తెలియుటలేదు.

జాగీర్దారు ఉద్యోగిహత్య

పన్నులవసూలు సందర్భపు అగ్రహము

సంగారెడ్డి; తీరు ౨౦:—

కలబగూరు తాలూకాలో చేరిన యొక గ్రామమందు తీరు ౧౨వతేదినాడు గ్రామరోహిలా సమూహము జాగీర్దారు గారి యుద్యోగిని హత్యగావించిరి. ఒకభటుడు గాయపడెను. జాగీర్దారు గారికి వలయు పన్నులు వసూలుచేయునపుడు నిర్బంధపెట్టుటచే హంతకులు హత్యగావించిరని చెప్పబడుచున్నది. చనిపోయినవాని శవము నాడే సంగారెడ్డి వైద్యశాలకు గొనిపోబడెను. గాయపడిన భటుని కుపచారము గావింపబడుచున్నది.

మెదకుజిల్లాకు క్రొత్త ప్రధానస్థలము

సంగారెడ్డి; తీరు ౨౦:—

ఇపుడు మెదకుజిల్లాకు సంగారెడ్డి ప్రధానస్థానముగా నున్నది. కాని ముందు ప్రధానస్థానము మెదకు నిర్ణయింపబడునని వదంతిగలదు. ఇదియెంతవరకు సత్యమో తెలియుటలేదు. కాని వదంతిమాత్రము ప్రాముఖ్యత వహించుచున్నది. వ్యాపార, వాణిజ్య వ్యవహారము తీవదగ్గమూలకముగా అగిపోవు సూచనలు గోచరించుచున్నవి.

కరోడ్గిరినాక నిర్మాణములు

గద్వాల; తీరు ౨౦:—

రాజోలిగ్రామమునకు

గద్వాల సంస్థానమునందు చేరిన రాజోలిగ్రామమున కరోడ్గిరిచెపుఖాన నిర్మించుట కంగీకరింపబడినది. త్వరలోనే భవనమునకు తగినభూమి నిర్ధారణ గావింపబడును.

మోంగ్లిగ్రామమునకు

ఉస్మానాబాదు; తీరు ౨౦:—

తుల్జాపూరు తాలూకాలోని మోంగ్లిగ్రామమునందు కరోడ్గిరిఖాన నిర్మింపబడనున్నది. భవననిర్మాణ కార్యము త్వరలోనే యారంభింపబడును.

మాఫీలనొసగిన జాగీర్దారులలేక

భూమ్యాదాయశాఖవారి సహాయము

సదరుశాఖవారి ఉత్తరువు

ప్రస్తుత సర్వసామాన్య ఆర్థిక దుస్థితి దృష్టియందుంచుకొని భూమికిస్తునందు బకాయియుండగాను, మాఫీగా ప్రభుత్వమువారు రైతులకు సహాయమొనర్చి తమయుదారభావమును కల్పించిరి. దీనిని కార్యరూపమున చూపుచేయుటకును జాగీర్దారులకుగూడ దీనివలన లాభము కొనగూర్చుటకును జాగీర్దారుల సంఘమువారొక బహిరంగసభను సమావేశపరచి, ఈసభ నిజాంరాష్ట్రమందలి జాగీర్దారులు తమతమజాగీరుల పరిస్థితుల ననుసరించి రిమిష్యదపాయములయెడ యుచితయుదారభావమును కల్పించెదరని విశ్వసించుచున్నది,'' అను తీర్మానము నంగీకరించిరి.

దీనిపై విశాలహృదయులగు కొందరుజాగీర్దారులు తమయుదారభావమును కల్పించిరి. కాని యితర జాగీర్దారులింకను శ్రద్ధబూనకుండుటయేగాక నిర్లక్ష్యముచేయుచున్నారు. కావున భూమ్యాదాయశాఖవారు ప్రధానమంత్రిగారి యాజ్ఞానంతరము ,,భూమికిస్తు వసూలునందు సహాయముచేయు ఆహుకాము,, ప్రకారము జిల్లాఅవ్వలతాలూకాదారుల కిట్లాజ్ఞాపించిరి. తాలూకాలోని గా ప్రభుత్వమువారు రైతుల సహాయార్థము భూమికిస్తునందు బకాయియుండగాగాని, మాఫీగాగాని యెంతవరకొసగిరో, నంతవరకు భూమికిస్తు వసూలుచేసి యొసగుటకు సహాయొనర్చుటకు జాగీర్దారొప్పుకొనిన, లేక ఖాల్సా ప్రదేశమునందువలెనే జాగీరునందును రైతుకు సహాయమొనర్చబడెనని విశ్వాసము జిల్లాతాలూకాదారుకు కలిగినను కిస్తువసూలు చేయుటలో సహాయమొనర్చవలసినది.

ఇంతటియగాక మహాఘనతవహించిన నిజాంప్రభువుగారు జాగీర్దారుల సంఘమువారిచే గావింపబడిన తీర్మానముపై తమ సంతోషమును వెలిబుచ్చిరి. అంతటను ఆర్థికదుస్థితి యేర్పడియున్న యీకాలమున ప్రభుత్వమునకు పథమును మార్గదర్శకముగా నెంచుకొని భూమికిస్తు వసూలుజేయు సమయమందు రైతులయెడ యుదారతను కనపరచు ప్రభువుగారు వారలకు విషయమునందు వేరొకయాజ్ఞనుయొసగు నావశ్యకతను కలుగజేయకుందురుగాత.

[ఇన్ఫర్మేషన్ బ్యూరో]

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణము

డిజైనుల తయారు చేయువారికి
రూ ౮౦౦—౯౦౦ జీతము

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భవన నిర్మాణము నకు డిజైనులను తయారుచేయుటకై యొక ఉద్యోగిని నియమించుటకు ప్రభువుగారి యంగీకారము లభించినది. ఈ యుద్యోగి జీతము రు ౮౦౦ అనుండి ౯౦౦ ల వరకుండును.

సైనికాధికారుల సెలవునిబంధనలు

సైనికాధికారులు ప్రత్యేక సెలవైనను, అధికపక్షము సెలవైనను, హైదరాబాదునందే కాని, జిల్లాలందే కాని పెడలుటకు గోరువారలచ్చటి దాని పరిమితి ౧౦ దినములకు మించనిచో యుండవలయును. సెలవుకాలమందు సరేను గంటలందే కాని, రైలు స్టేషన్లందే కాని రాకపోకల కనుమతి యొసంగబడదు. అధికారులు హైదరాబాదు లేక జిల్లాలనుండి వెడలిన తేదియు, చేరిన తేదియు సైనిక ప్రధాన కార్యాలయమునకు తెలియజేయవలయును. సెలవుకాలమునందు గడుపు స్థానమును తెలియజేయవలయును. ఈవిధానమును అనుసరించుటలో సెలవుకోరెడి యధికారికి సెలవుదొరకుటయందు జాప్యము జరుగును. అధికారులు తమ దరఖాస్తునందు సెలవుకారణములను వివరముగా తెలియజేయవలయును. ఇట్టిదరఖాస్తులు తమ కమాండరునకు రహస్యముగా పంపుకొనవచ్చును.

రాకపోకలు

కొన్ని దినములకు పూర్వము హైదరాబాదు కేతెంచిన లాహోరునందలి జమీందారు ప్రతికాధిపతులును నాళి అబ్దుల్‌ఖాన్ సా॥ తీరు ౧౯ వ తేదినాడు లాహోరు వెడలిరి.

గతబేస్తువారమునాడుదయము ౯గంటలకు మహాఘనతవహించిన శ్రీనిజాంప్రభువుగారు హాడీఖానాలో కే. సి. నవాబు మెహెదీయార్‌జంగ్ బేగంసాహెబా పక్షమున సమావేశపరుపబడిన విందుకు హాజరైరి.

నాటిసాయంత్రము సాకేతర మేలాను వీక్షించుటకేగిరి.

రూ ౧౫౦ ల సహాయము

ప్రధానమంత్రులగు మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాదు బహాదురుగారి యాజ్ఞప్రకారము మిర్జాఅమీర్ బేగునకు రు౧౫౦ ల సహాయ మొసంగుటకు అంగీకరింపబడెను.

మహారాజాబహాదర్‌గారిరాక

ప్రభుశ్యసభాధ్యక్షులగు మహారాజాసర్ కృష్ణప్రసాదు బహాదురుగారు జూనె౧౯వ తేదినాడు బెంగ్లూరునుండి హైదరాబాదునకు విచ్చేసెదరని తెలియుచున్నది.

ఆర్థిక, రాజకీయ, రక్షణశాఖా మంత్రులయాగమనము

ఇటీవలనే పరేంద్రమండలి సమావేశములో పాల్గొనుటకై బొంబాయికి వెడలిన ఆర్థికశాఖా మంత్రులగు నవాబు సర్ అక్బరు హైదరినవాజ్‌జంగు బహాదురు, రాజకీయశాఖా మంత్రులగు నవాబు మెహదీయార్‌జంగు బహాదురు, రక్షణ, భూమ్యాదాయ శాఖామంత్రులగు సర్ రిచర్డుట్రెంచ్ గారును హైదరాబాదునకు గతశనివారమునాడు సాయంత్రము విచ్చేసిరి.

వివాహ కట్నము

శ్రీమతి పాకీంపెట్టి రత్నమ్మగారు తమ కొమారులగు శంకర రంగయ్యగారి వివాహసందర్భమున బాలికల ఉన్నత పాఠశాలకు ౫ రూపాయల కట్నము దయచేసిరి. వివాహము భువనగిరిలో శ్రీయుత దుగ్యాల వెంకటేశంగారి గృహమున జరిగినది. కన్యకపేరు లక్ష్మీప్రసాదేవి. నూతన దంపతులు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములననుభవించెదరుగాక!

నవాబ్ సాలార్‌జంగుబహాదురు

సుఖముగా యిల్లుచేరుట

గతబేస్తువారమునాడు మూడుగంటలకు నవాబు సాలార్‌జంగు బహాదురు యూరోపుదేశమునుండి యేతెంచిరి. వీరు కొన్నిమాసములకు పూర్వము హస్తచికిత్సకై ప్రాశ్చదేశములకు వెళ్లిరి. ఇప్పుడువీరి వాస్తగాయము మానిపోయి ఆరోగ్యవంతులై వచ్చిరి. బేగంపేట స్టేషనునందు జాగీరు యుద్యోగులును, పురప్రముఖులును వీరికి స్వాగత మొసగిరి.

హుసేనుగారు ౨౪ గంట లీదుట

హైదరాబాదుద్యోగుడగు మహమ్మదు హుసేనునాతకు గతశుక్రవారమునాడు హుసేనుసాగరు చెరువునందు ౨౪గంటల కాలము యీదెను. ఈతగాడు బేస్తువారమునాడు సాయంత్రము నాలుగు గంటలకు నీటియందుదిగి శుక్రవారము ౪ గంటలకు పయికివచ్చెను. యీ మధ్యకాలమునందొక పర్యాయము మాత్రమాహారమును గైకొనెను.

సోహరాబుజయా (ఇంజనీరు) శుక్రవారమునాడు హుసేనుసాగరు చెరువునందు ఆరుగంటల కాలము యీదెను.

కాలమాన నివేదిక

౧౮ తీరు ౧౩౫౩ తో అంతమగువారము

శీతోష్ణ స్థితి

మహారాష్ట్ర జిల్లాలలో ఎక్కువ భాగమునను తెలంగాణా ప్రాంతమున కొలది ప్రదేశములలోను వరముల అక్కడక్కడ కొద్దిగా వర్షము కురిసినది. అన్నిచోట్లకంటె ఎక్కువగా వర్షము కురిసినచోట్లు కుష్టగి, గంగావతి, ఇంగు మెదక్‌ప్రదేశములలో ౧.౨౦ అంగుళములును రెండవ ప్రదేశములో ౧ అంగుళమును కురిసినది. మొత్తముమీద రాష్ట్రమునకంతయు సరాసరి ౦.౦౪ అంగుళములు కురిసెను. వేడిమిగాను, తేలికమబ్బులు కమ్ముచు నుండెను.

పైరు

ఖరీఫ్‌కోతలు జరుగుచున్నవి. మండు ఋతువునకేదక్షిణము చేయబడుచున్నది.

నీరు, మేత

నీరు, మేతయు మొత్తముమీద చాలినంత దొరకుచుండియున్నది నల్గొండలో కొన్నిచోట్లలో త్రాగుటకు నీరుచిక్కుట కష్టమగుచున్నది. వరంగల్లులో కొన్నిచోట్లలో మేత తక్కువగానున్నది మెదకులో కొన్నిచోట్లను, నల్గొండలో కొన్నిచోట్లను మేత లోపించినవి. వరంగల్లు, ఔరంగాబాదు, బీదు నాందేడు, గుల్బర్గా, రాయచూరు, ఉస్మానాబాదులలో కొన్ని భాగములందు పశువులవ్యాధి గలదు.

ధాన్యముల ధరలు

గోధుమలు	హాలీరూ౧కి— ౯౪ శేర్లు	
బియ్యము	,, —౭౪	,,
జొన్నలు	,, —౧౬	,,

నగరములోనికి ధాన్యాదుల దిగుమతులు

౧౩౫౩ ఫసలీ ఆర్డిబెహెస్తునెలలో హైదరాబాదు నగరము, సికింద్రాబాదు కంటోన్మెంటుతో కలిసి లోనికి దిగుమతిచేయబడిన ధాన్యముల వివరములు క్రింద పల్లాలలో తెలియజేయబడుచున్నవి. పల్లా ౧ కి ౩ మణుల లెక్క ప్రకారము గ్రహింపబడినది.

	జిల్లాల నుండి	ఇండియా నుండి	ఇతర దేశముల నుండి
గోధుమలు	౧౦,౨౬౨౪	౧౬౬౫	౫౯౦
గోధుమపిండి		౨౭౯౨౪	
శనగలు	౩౪	౫౪	
బియ్యము	౧౧౫౬౬౹	౪౫౭౨౦౪	౧౪౦౪
జొన్నలు	౬౭౧౩	౫	
పప్పులు	౧౭౪	౪	౪
నెయ్యి	౪౧౪౹	౨౭౭౹	
మినుములు	౨౦౩౪		
పెసలు	౧౩౬౯౭౪		
పత్తి, చేర్లు,	౨౪		
పొగాకు	౧౭౭౪		
చక్కెర	౪౯౪౫		

చక్రవర్తి జన్మదినోత్సవము

మహాఘనతవహించిన శ్రీనిజాంప్రభువుగారిచే ప్రకటింపబడినదిగువ ఫర్మానుల మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాదు బహాదురుగారి యాజ్ఞప్రకారము ౨౨ తీరు నాటిజరీదాయందు ప్రకటింపబడెను.

„ఈసంవత్సరము భారతదేశమునందు చక్రవర్తిగారి జన్మదినోత్సవము ౧౯౪౪ సం॥ జూను ౮ వ తేదికి సరియగు తీరు ౩౦ వ తేదినాడు జరుపబడును. కావున నిజాంరాష్ట్రమునందుగూడ ఆనాడు సెలవు దినముగా నిర్ణయింపబడుచున్నది.

మునిసిపాలిటీ ఎన్నికలకొరకు ఏర్పడినవార్డుల వైశాల్యము, హద్దులు, జనసంఖ్య వగైరాలవివరము

వార్డు పేరు.	౧౯౪౧ మర్దుంషుమారి ప్రకారము			ఓటర్ల సంఖ్య
	వైశాల్యము చదరపు మైళ్లు	జనసంఖ్య	జనసంఖ్య చదరపు మైలుకు	
సిటీవార్డు ౧	.56	31688	38639	1276
,, ,, ౨	.50	14088	28076	608
,, ,, ౩	.65	14705	22628	588
,, ,, ౪	.29	18891	65141	1170
సిటీవెలుపల				
వార్డు ౧	3 12	38307	12278	533
,, ౨	4.81	18287	3791	278
,, ౩	3 25	11999	3693	109
,, అలీఫ్	4.81	35203	7319	666
,, బె	4 31	26631	6179	1046
,, జీం	0.44	12832	29164	906
,, దాల్	0.58	14209	24498	410
,, హే	4.63	25326	5470	93
,, వావ్	4.05	38809	13477	484
సుల్తాను బజారు	.57	14472	25126	*

రద్దుచేయబడినది.

నోటు: సుల్తానుబజారు „హే" వార్డులో చేర్చబడినది.

గోలకొండ పత్రిక
శ్రావణనామ సం॥ వైశాఖ శు॥౧౫
సోమవారము

తాబీ కిస్తు మాఫీ

సాధారణముగా ప్రజానాయకుడుగాని, ప్రజావత్ పత్రికగాని సంస్థానములకు సంబంధించిన విషయములను గూర్చి విమర్శచేయవలసి వచ్చినపుడు బ్రిటిషు యిండియాతో పోల్చి అక్కడికంటె చాలాహీనస్థితి యనుచుండుట యిప్పుడు వాడుకయైనది. ఆ వాడుకలో నున్నవారికి ఈమధ్య ఆర్థిక దుస్థితివలని బాధ ఎక్కువగా ఉన్నప్పటినుండి మ. ఘ. వ. ప్రభుత్వమువారు మనరాష్ట్రమందలి బీదరైతుల కష్టములను కొంతవరకైనను తగ్గించుటకై అవలంబించుచున్న 'కిస్తులబరాయిందా, మాఫీల' విధానము కొంతవరకైనను ఆశ్చర్యము కలిగించియుండవలెను. ఇప్పుడు బ్రిటిషుయిండియావారే తమ రైతుల విషాదావస్థను వర్ణించుటకై సంస్థానములను ఆదర్శముగా పేర్కొనుటకటస్థించుచున్నది.

బ్రిటిషు యిండియాలో ప్రజాపాలనము కొంతవరకైనను ఉన్నదనిపేరు. కాని అక్కడి ప్రజలకు ప్రజాభిప్రాయము ఆదరింపబడుచున్నదను తృప్తిమాత్రములేదు. కొన్ని కొన్ని విషయములలో ప్రజాప్రభుత్వము లేకున్నను మన రాష్ట్రమందే ప్రజాభిప్రాయము ఎక్కువగా ఆదరింపబడుచున్నది. మదరాసు శాసనసభవారు మద్రాసురాజధాని యంతటను రైతులకు నూటికి రూ ౨౫ ల వంతున భూమిశిస్తులను మాఫీచేయవలసినదని ప్రభుత్వమువారికి శిఫారసు చేసియుండిరి. కాని వారుకోరిన మాఫీలు ప్రజలకు లభించలేదు. మనరాష్ట్రపు రైతులు భూమిపన్నులు చెల్లించవలసిన కాలము సమీపించుచుండగా "ఎట్లా యీసంవత్సరము శిస్తులు చెల్లించుట" యని భయపడుచుండిరి. మ. ఘ. వ. ప్రభుత్వమువారు వెంటనే ఈ ఫసలీ ఆబీపంటలో రూ. ౧కి ౪ అణాలవంతునను, ఖరీఫుపంటలో రూ. ౧కి ౨ అణాలవంతునను మాఫీనొసగిరి.

దానిపై కొందరు ఆబీసేద్యములేక తాబీమాత్రముగలవారు తమకేమియు మాఫీదొరకనందుకు దుఃఖించుచుండిరి. ఈవిషయమై కొందరు రైతుల మొఱలను, మాకుచేరినవాటిని మేమిదివరకు మాపత్రికలో ప్రకటించియుంటిమి. ఇపుడువారి మొఱలును ఆదరింపబడినవి. ఆబీపంటపై ఒసగబడిన మాఫీలవలన లాభము పొందజాలని రైతులకు రూ. ౧కి ౪ అణాలమాఫీని అనుగ్రహించుచు మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభువుగారు ఫర్మానును యిచ్చినారు. ఈమాఫీ, నోరుతెరచుకొని యుండు చాతకపక్షులకు వర్షజలమువలె, ఆశతో తాబీశిస్తునందు మాఫీకై కనిపెట్టుకొనియున్న రైతులకు ఆనందము నీయగలదు. వాస్తవములో మ. ఘ. వ. ప్రభుత్వమువారు మొత్తము భూమిశిస్తులో నూటికి ౨౫ వంతుననైనను మాఫీనొసగవలయునని ప్రజాభిప్రాయమై యుండెను. ఆ అడిగినదానికి యింతమాత్రమైనను కోరిక నెరవేరుటచే రైతులభయము కొంత ఉపశాంతించగలదు.

జాగీరు రైతులు పొందిన సాహాయ్యము

మ. ఘ. వ. నిజాంరాష్ట్రమంతయు ఒక్కరాష్ట్రముగా భావించబడుచున్నపుడు, ఖాల్సా భాగమే వేఱు, జాగీరులకు వాటికి ఎంతమాత్రమును సంబంధములేదు అని చెప్పినను ఆమాట పనిచేయునని ఎవరును తలచజాలరు. ఖాల్సాయిలాకాలోకంటె జాగీరులలో ప్రజలకు నిర్బంధములు, అధికార దుర్వినియోగ భయములు ఎక్కువ. చిరకాలము వారోర్చుకొనియుండిరి కాని ఈ ఆర్థికదుస్థితికాలములో ఆ ప్రాంత నిరంకుశ పద్ధతులు వారి భారమునెక్కువజేసినవి. అందువలననారు ఎప్పటివలె ఊరకుండలేక తమకష్టనివారణకై ప్రయత్నింపసాగిరి. తమ యజమానులగు జాగీర్దారులవద్ద మొఱలు నిష్ఫలములయ్యెను. అంతట జాగీర్లు మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి రాష్ట్రములో చేరినవికదా; వాటిపై మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారికి అధికారము కలదుకదా అని ఆలోచించి జాగీరురైతులు నిజాంప్రభుత్వమువారివద్ద తమ కష్టములను తెల్పుకొనుటకు ప్రారంభించిరి. తర్వాత పత్రికలలోను వారికష్టములు తెలియజేయబడినవి.

మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభుత్వమువారు వెంటనే జోక్యము కల్పించుకొనుట యుక్తముకాదని తలచినట్లున్నది. కొన్నికొన్ని జాగీరులవిషయములో రైతులనుండి ప్రత్యేకప్రార్థనలు వచ్చినపుడు ప్రభుత్వమువారు ఆవిషయములలో తమపలుకుబడిని వినియోగించుటవేఱు; జాగీర్లకన్నిటికిని అన్వయించునట్లు ఒకవుత్తరువును చేయుటవేఱు. జాగీర్దారుల సంఘమువారు జాగీర్దారులు వారివారి జాగీరులలో పరిస్థితులనుబట్టి రైతులను తగిన మాఫీల నొసగవలసినదని జాగీర్దారులకు శిఫారసుచేయుచు తీర్మానముచేసినారు. కొన్నిజాగీరులలో కొద్దియో గొప్పయో మాఫీలొసగబడినవి. కాని అనేకులు జాగీర్దారులు తమకు రావలసిన భూమిశిస్తును పూర్వమువలెనే రాబట్టుకొనుటకై ప్రభుత్వమువారి సాహాయ్యమును కోరుచున్నట్లు ప్రభుత్వమువారివలననే తెలియుచున్నది.

ఈవిధముగా ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కల్పించుకొనుటకు ఇవుడు అవకాశము దొరకినది. అందువల్లవారు "ఖాల్సాలో ఏప్రకారము మాఫీయొసగబడినదో ఆప్రకారము మాఫీలను తమ రైతులకు యిచ్చినట్టి, లేక యిచ్చుటకంగీకరించినట్టి జాగీర్దారులకు మాత్రమే జిల్లాభూమ్యాదాయశాఖాధికారులు వారివారి భూమిశిస్తులను వసూలుచేయుటలో తోడ్పడవలసినదని ఒకవుత్తరువును యిపుడుచేసినారు. ఉత్తరువు సంపూర్ణవివరములు స్థలాంతరమున ప్రకటింపబడియున్నవి. దీనివలన పలువురు జాగీర్దారులు ఈ ఉత్తరువులో చెప్పబడిన సౌకర్యమును పొందుటకైనను ఖాల్సా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినంత మాఫీని ప్రకటించగలరు. మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారు జాగీర్దారుల కమిటీతీర్మానమును అభివందించుచు చేసిన ఫర్మాను అనేకజాగీర్దారులను మాఫీల నొసంగుటకై ప్రోత్సహించవచ్చును.

అయినను ప్రభుత్వమువారి సాహాయ్యము నకోఱకయే తమతమ రైతులనుండి తామే బలాత్కారముగానో, బెదరించియో పూర్వపుశిస్తును సంపూర్ణముగా వసూలుచేసికొనుటకు సాహసించు జాగీర్దారులు కొందరుండవచ్చును వారిజాగీర్లలో రైతులగతియేమి? ఇంతకంటె కఠినముగా శాసించు అవసరములేకుండ జాగీరారులు రైతుల కష్టములను తీర్చవలసినదను ప్రభువుగారిఫర్మాను వచనమే దీనికి సమాధానమని నమ్మవచ్చును. జాగీరురైతులు దయామయులగు ప్రభువుగారి ఫర్మాను ఆచరణలో పూజింపబడునట్లు తమతమ జాగీర్దారులను కోరి కష్టములనుండి గట్టెక్కెదరుగాక! ఒకవేళ ఫర్మాను ప్రకారము రైతుల కోరము తీరని జాగీరు ఏదియైనను మిగులుచో దాని సందర్భము మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారిదృష్టికి వచ్చుచో తప్పక న్యాయము కలుగగలదు.

దుఃఖసమయములో సంతోష సూచనలు

ప్రాణధన నష్టకరములగు మందుగుండులు

మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి ఫర్మాను

౧౩౪౩ హి. జీ సఫరు ౧౦ వ తేదివాడు మ. ఘ. వ. శ్రీనిజాం ప్రభువుగారి దిగువఫర్మాను ప్రధానామాత్యులగు మహారాజా సర్ కృష్ణప్రసాదు బహదూరుగారి యాజ్ఞచే తే౹౹ ౧[illegible] వ తేదినాటి అసాధారణ జరీదాయందు ప్రకటింపబడెను:—

"వాడుక ౧౩౪౩ హిజ్రీ మొహర్రం ౧౦వ తేదినాటి ఫర్మానుకు వ్యతిరేకముగా "పీరా" దివసములకు పూర్వమే అనగా మొహర్రం ౫వ తేదినాడు బీదకునందు జరిగిన జమాల్ బహాదు ఉరుసునందు సంగీతసభ జరిగెననియు, నగరమునుండి యెన్నియో మణుగుల మందుగుండు సామగ్రి తెప్పించి కాల్చబడెననియు రాష్ట్రీయ పత్రికాపఠనమువలన విదితమైనది. మందుగుండు కాల్పుటవలన ప్రస్తుతము సంభవించుచున్న ధనప్రాణనష్టము లోకమునకు తెలియనిది కాకపోవుటచేతను, ఇదిఆపదలతో గూడినదై యుండుటచేతను, యిట్టి ప్రదర్శనము ఉరుసులందు జరుపుట యోగ్యము గాదు. గనుక రాష్ట్రమందు సమస్త ప్రభుత్వ దృష్టియందు గలదు. కావున మందునందలి యీప్రదర్శనములను తక్షణమే యాపివేయవలయును, ఈవ్యయమొత్తము బీదలకు అన్నదానము, వస్త్రదానము నొసర్చుట మొదలగు ప్రజాహితకార్యములందు వెచ్చింపవచ్చును. ఒకవేళ ప్రభుత్వ ఫర్మానులు, యాజ్ఞల (సాధారణ, అసాధారణ జరీదాయందు ప్రచురింపబడినట్టి) ఉల్లంఘన విషయములు జరిగినట్లు నిర్ధారణ యగుచో వానిబాధ్యత సంబంధ శోధ్యోగులపై నుండును. మతకాళ్ళవారు దీనిని గమనించుట విహిత ధర్మమునందు చేరినదై యున్నది.

"పీరా" దివసముల లోపుగా యిస్లాము మతస్త్రీయులు శృంగార వస్త్రములను ధరించుట, సంతోషకార్యములను సలుపుట పాపమైనంతవరకు నిషేధించవలయును. ఇది సంతాపము తెలియుపట్టినకాలము. ఈవిధమగు ప్రదర్శనములు పండుగనుపట్టి యందును, సంతోషోత్సవములందును వాడుకలోనికి వచ్చును.

ముఖ్యముగా నిట్టి ముఖ్య గొప్ప సంతాపకరమైనట్టి సమయమునందు యెంతకాలేశివరకు తమ్మెవరియే నూనవత్యక్రియే గాక మక్కాయందుగల మల్లాలును హృదయవిదారకమగు నిర్మృత్యాంతముపై (అనగా ఆషూరా దివసమునందు) దుఃఖమును తెలిబుచ్చిరని "ఎహాదీసు సహాయ్యా" వలన విదితమగుచున్నది. దీనినిగూర్చియే ఖాజా అల్లీ గారొక గీతమును రచించిరి. క్రిష్మటి పిరి ఫార్సీగీత క్రముల్లేఖింపబడెను, ఇది అసాధారణ జరీదాయందు ప్రకటింపబడవలయును.

మ. ఘ. వ. శ్రీనిజాంప్రభువుగారి
సంతకము.

ఈస్టు అండ్ వెస్టు కార్పొరేషను వ్యవహారము

మొదటితరగతి నగర న్యాయస్థానపు న్యాయాధిపతు లగు మౌల్వీ మహమ్మదు అబ్దుల్ వహాబు ఖాన్ సాహెబ్ సమక్షమున ఈస్టుఅండు వెస్టు కార్పొరేషన్ సంబంధమైనప్రయత్న మోసగము మీదు గత శేదివాడు విచారింపబడెను. ఇందు ఘ రామి, జైదీ అను విద్ధురు నిందితులైయున్నారు, వీరిపై మౌల్వీ అలీమొహిద్దీన్ సాహెబ్ వకీలును మోసపుచ్చి ద్రవ్యమును గైకొనిర నునేరము మోపబడియున్నది. నిందితులిద్దరును న్యాయస్థానమునకు కొనిరాబడిరి.

మౌల్వీ అలీమొహిద్దీన్ సాహెబ్ తమవాఙ్మూలమునందు వీరు (నిందితులు) తమ్మెట్లు మోసపుచ్చినదియు వివరముగా తెలిపి యీ వాఙ్మూలము మధ్యమందిట్లు నుడివిరి:—

"నేను ౧౯౨౫ సంవత్సరములనుండియు న్యాయవాదవృత్తి నొనర్చుచున్నాను. జైదీ, షర్మామీలు నాకు పరిచయులే. ౧౯౪౨ జూన్ ౨౦ వ తేదీనాడు హాఫిజు మహమ్మదు ఇబ్రాహీంసాహెబ్ హైకోర్టువకీలు ఎం. ఎం. షర్మామీనితనతోడ తీసికొనివాకడ కేతెంచిరి. నాకువారి పరిచయ మొనరించిరి. వీరు ఈస్టుఅండు వెస్టు కార్పొరేషన్ ప్రతినిధులని నాకు తెలిపిరి. అందుపై నేను ఎం.ఎం. షర్మామీని కార్పొరేషను యొక్క వివరము లన్నియు తెలుపకోరితిని. పిమ్మట షర్మామి నాకు కార్పొరేషన్ నిబంధావళిని ప్రకటనలను నొసగెను. వీరువాతో గాంధీ గారియుద్యమమువలన హిందువులు వాణిజ్యమునను స్వస్తి చెప్పియున్నారనియు, మహమ్మదీయులీ సమయమున వాణిజ్యాభివృద్ధినొనర్చుకొనుటగొప్ప లాభదాయకమనియు. దీనిపోషకత్వభారము సర్ ఆగాఖాన్ గారు వహించి ఒకకోటిరూపాయలవిలుగల వాటాలుకొనిరనియు, పదికోట్ల మొత్తము పెట్టుబడితో నిసంస్థ స్థాపింప బడెననియు, అంకోల్సు, మాంచెస్టరు కంపెనీలతో నీసంస్థద్వారగాక మరేసంస్థయు తనవస్తు సముదాయము నొసగరాదని యొడంబడిక గావించుకొన బడినదనియు, నిందితుడగు తాను బ్రిటిషు ప్రభుత్వోద్యోగిననియు. కార్పొరేషను వారు తనను రప్పించుకొనిరనియు, ఈ కార్పొరేషన్ వ్యవహారములు సంపూర్తియైన పిమ్మట తాను తిరిగివెళ్లెదననియు, తెలిపెను. ఇంతియగాక అంకోల్సునుండి కంపెనీకి వస్తువులుచేరినవనియు, ఢిల్లీయందు దుకాణముగూడ నెలకొల్పబడినదనియు నితడు నుడివెను. అందుపైనేను కంపెని డైరక్టరు నగుటకు సమ్మతించి వేయిరూప్యముల విలగల వాటాలనుకొని పై మొత్తమునకు మున్సిరాబాదు సెంట్రలు బ్యాంకునకు చెక్కు నొసగితిని. తరువాత కార్పొరేషన్ శాఖ (ఏజన్సీ)ను గూర్చి సంభాషణజరిగెను. ఈ మధ్యకాలమునందు నేను మరి పదిహేనువందల రూప్యములనొసగితిని. ఏజన్సీ విషయమున నేను యిద్దరు అనుభవశాలురను ఢిల్లీకి తోలితిని. కాని అచట వస్తువులు లేవనియు, కంపెని యుద్దేశ్యము మోసముచేసి ప్రజలచే ధనమును గైకొనుటయే యైయున్నదనియు తెలిసికొంటిని. ఈ విషయములను పిమ్మటగూడ నేను కంపెనిని గూర్చిన పరిశీలన గావించుచునే యుంటిని. కాని పరిస్థితులు సంతృప్తికరముగా లేకుండుటచే సంగతి సందర్భములను రక్షకశాఖ వారికి తెలియపరచి జైదీ, షర్మామీలను అరెస్టు చేయించితిని."

—

హైదరాబాదు బాంబు అభియోగము

నిందితులు విచారణనాపుటకు ప్రార్థించుట

—

ఈ నెల ౧౦ వ తేదీనాడు నగరన్యాయస్థాన తాత్కాలిక న్యాయాధిపతులగు మౌల్వీ ముస్తఫాలీసాహెబ్ సమక్షమున హైదరాబాదు బాంబు అభియోగ విచారణజరిగెను.

త్వరలో తమ పదవిని స్వీకరించనున్నట్టియు, ప్రస్తుతము సెలవుపైనున్నట్టియు న్యాయాధిపతి వచ్చునంత వరకు విచారణ నాపియుంచవలయునని నిందితులపక్షమున కోరబడుటచే విచారణ నిలిపివేయబడెను.

ఈ అభియోగమునందు సయ్యదు అహ్మదు, సయ్యదు మహమూదు, సయ్యదు గౌసు, అమీనుఖాన్ అను నలుగురు నిందితులుగా గలరు. సయ్యదు అహ్మదుపక్షమున హాకీం సయ్యదలీసాహెబ్ హైకోర్టువకీలును, మిగత నిందితులపక్షమున ఎం. ఏ. బర్కత్‌సాహెబ్ హైకోర్టు వకీలును పనిచేయుచున్నారు.

రహస్యాపరాధ పరిశోధకశాఖ పక్షమున సదరమీనా అగు మౌల్వీ ఫజలురహమానుఖాన్‌సాహెబ్ కోర్టు ఇన్‌స్పెక్టరులగు మౌల్వీ గియాసుద్దీన్‌సాహెబ్‌ను పనిచేయుచున్నారు.

—

పూర్వగాథలు

—

"లక్ష్మణరాయ పరిశోధక మండలి"

—

శ్రీ శేషాద్రి రమణకవులలో నొక్కరగు శ్రీదూపాటి శేషాచార్యులవారు మండలిపక్షమున పరిశోధన పర్యటనము సలిపి, వారుదర్శించిన పలువిధగ్రామముల వృత్తాంతములను తెలుపుచు చక్కని నివేదికను వ్రాసియుండిరి. అవివేదికలోని వృత్తాంతములు ప్రకటింపబడుచున్నవి;

(గతసంచిక తరువాయి)

బూరుగుగడ్డ

ఈమంటపమునకు తూర్పువైపున (తిరుమంటపడి) వంటశాలయున్నది. ఆలయము దక్షిణద్వారము గలిగియున్నది. ఆలయద్వారమునకు బ్రక్కనొక శాసనస్తంభము పాతియున్నది. దీనికి నలుప్రక్కలను వ్రాయబడియున్నది. ఇదిసున్నముచే నిండియున్నది. శాసనమునందలి సంగతినిగ్రహింపనెంచి స్థానాచార్యులవారు సున్నము గొట్టించియు మైనముదెప్పించి యద్దియు నెంతయో ప్రయత్నించిరట. కాని సంపూర్ణముగ దానిలోనిసంగతిని గ్రహింపజాలరైరి. మొత్తమున కీశాసనాధారముచే పూర్వమునుండి దేవుని కైంకర్యములకు నేర్పడి సర్కారులో కలిసిపోయి నయగ్రహారమును దిరిగి పొందినారు. ఆలయమున వెనుకప్రక్కనొక దిగుడుబావి యున్నది. దానిలోనొకపిల్లబావియున్నది. ఇందలినీటిచేతనే అర్చకులీస్వామి కారగింపుల బచనమొనర్తురు. ఈ బావిమిక్కిల చిన్నదియు, ననంఖ్యాకములగు గబ్బిలములతో క్రిక్కిరిసి తత్పురీషములచే నేహ్యమైనతీర్థముతో నొప్పుచున్నది. గర్భాలయమునకు చుట్టును నాళ్వారుల విగ్రహములున్నవి. ఇవి సామాన్యపు రమప్రమాణము కలవై మిగులనందముగానున్నవి. ఆలయపుకట్టడము దక్షిణాది తిరుపతి మొదలైన యాలయములవలెనున్నవి. కట్టుబడినిబట్టి పురాతనకాలపు కట్టడమని నవకాశములు కలవు. ఆలయగర్భభాగము మిక్కిలివిశాలమైయున్నది. ఆదివరాహస్వామి విగ్రహము మిగుల సుందరమైనది. దీనిప్రక్కనున్న యాండాళువిగ్రహము పురుషప్రమాణముగలదైయతిప్రభావముచే నొప్పుచున్నది.

ఆలయమునకు దక్షిణముగా నొకశివాలయపు గర్భగుడియున్నది. ఇందే విగ్రహమును లేదు. కాని పగిలిపోయిన పానవట్టము మాత్రమున్నది. ఆలయమునకు చుట్టు నొకగజమెత్తున గోడవలె రాళ్లమర్చబడి యున్నవి. ఈ రాళ్లలో నొకనాగుబాముగల రెండుగజముల రాయియున్నది. ఇదికొంతభాగము భూమిలో పాతియున్నది దీనికి వెనుక సన్ననియక్షరములతో శాసనము చెక్కబడియున్నది. ఈరాతినితీవ్వి శాసనప్రతిబింబమును తీసికొంటిమి. రాయివెనుక భాగమంతయు నటనటపుచ్చి గుంటలు పడియుండుట ప్రతిబింబము చక్కగా రాలేదు. రాయిసన్నగానున్నది. దీనిప్రక్కను చిసలంకెలబావియని పిలువబడు చిన్నది గుడిబావిపూడిపోయియున్నది. గుడియును బావియును పురాతనపు కట్టడములే. ఇచ్చటికితూర్పుగా నొకఫర్లాంగుదూరమున పెదలంకెలబావియని పిలువబడు మఱియొకదిగుడుబావియున్నది. అదియు పూడిపోయియున్నది. కాని దీనియందలినీరు నుంచితీర్థముగను గ్రామస్థులు కొలదికాలముక్రిందటివరకుగొనిపోవుచుండిరి. ఈ బావియొద్దన నొకనాగుబాముగల రెండుగజముల పొడవుగల నొకరాయియున్నది. ఇదియు చిసలంకెలబావికడనున్న రాయియు నొకతీరుగనే యున్నవి. వానిపై చిత్రింపబడిన నాగుపాములు రెండునుకూడ నొకేతీరున నేయున్నవి. దీని వెనుకప్రక్కనుకూడ రెండవదానినిబోలిన సన్నని లిపితో శాసనము చెక్కబడియున్నది. కాని యిది భూమిలోపూడిపోయియున్నది. పైనొక మువ్వాతికగజముమాత్రము గానవచ్చుచున్నది. శాసనమంతయు బయలుపడువరకు రాతిచుట్టును త్రవ్వింపనారంబించితిమి. ఇంతలో గ్రామపట్వారిగారగు నరసింగరావుగారు దయచేసి కొంతయడ్డుపరచిరి. వారికిదగునసమాధానము చెప్పితిమి. వారియూహ యిట్టిశాసనములక్రింద ధనముండుననియు నదిసంగ్రహింప త్రవ్వించుచుంటిమనియు నైయున్నది. ఇందుల కనుగుణ్యముగా పూర్వమొకనాటిరాత్రియిచ్చటి రాతినిద్రవ్వి క్రిందనున్న ధనపుపాతర దీసికొనిపోయిరనియు మఱునాడా ప్రదేశమును చూచితిమనియు పాతరగల ప్రదేశముగా గన్పడినదనియు చెప్పిరి. మేమువారికినదంతయు వారిస్వాధీనపరచెదమని యొప్పించి త్రవ్వించితిమి. అబండమాత్రము బైటపడకయె దుకాని యడుగున నొకబండయుండి గడ్డపారవేసిన నెదురు తిరుగసాగినది. అనివార్యమైన యాయడ్డుపాటును దొలగింప నశక్తులమై యక్షరములు బయటబడినంతవరకు ప్రతిబింబమును చేకొంటిమి.

ప్రస్తుత దేవాలయ స్థితిగతులు శోచనీయముగ నున్నవి. పూర్వపు గ్రామమీయాలయమునకు దక్షిణముగానున్నటుల దోచుచున్నది. పెదలంకెబావికడ నొకశివాలయమున్నగుర్తులు కానవచ్చుచున్నవి. నందివిగ్రహమొకటియు నిటనుడియున్నది. చుట్టును నాయాలయమునకు సంబంధించినబండలు పడియున్నవి. ఒకద్వారమున్నది. ద్వారమునకు నొకప్రక్కనొక పానవట్టమున్నది. దీనిబట్టి యిటశివాలయమున్నదని చెప్పవచ్చును. ఆలయములోపలిభాగమనబడుప్రదేశమున నొక తాటిచెట్టునకు చుట్టుకొనబడియున్నది. ఈ తాళవృక్షము సుమారేబదివత్సరముల వయస్సుగలది గానుండవచ్చును. పాతయూరుగలదని యూహింపబడిన ప్రదేశమునొక చెరువున్నది. ఆచెరువుకట్టమీద నొక శివాలయము పడిపోయియున్నది: మఱియొకటి రెండుశక్తిగుళ్లు గూడశిథిలావస్థయందున్నవి· ఈచెఱువుచుట్టునున్నకొండరాళ్లమధ్య మధ్యకట్టగా పోయబడినదైయున్నది. చెరువుప్రదేశము మిగులపల్లమై నిరెక్కుడుగానిల్చునదిగానున్నది: అందుచే నెండకాలమున గూడ సమృద్ధిగాజలమున్నది. చెరువునీరుపారిసప్రదేశమంతయు కృష్ణరేగడనేలయగుట పంటచక్కగాపండునవింటిమి. స్వామివారికున్న యగ్రహార మీచెరువునకు మిక్కిలిసమీపము, ప్రస్తుత మీయాలయయాజమాన్యము స్థానాచార్యులస్వాధీనమందున్నది.

—

హైదరాబాదు బజారు ధరలు

(కోడూరపు లక్ష్మీనరసయ్య ఉస్మాన్ గంజ్)

28—5—1934

గోధుమలు:-జెల్లాల్యమొదలుపల్లా1కి		రు12	8
బియ్యము:—దొడ్డువి	మొ	10	8
సానకరాంలు కొత్తవి	మొ	11	8
	వరకు	12	0
డిటో	పాతవి	12	8
	వరకు	13	0
,, క్రిచిసాంబారులు	కొత్తవి,,	13	0
డిటో	పాతవి	13	4
	వరకు	14	8
,, రామసాగరాలు	కొత్తవి	11	8
డిటో	పాతవి	12	4
కందులు	పెద్దవి	10	8
	చిన్నవి	9	8
కందిపప్పు	పెద్ద మొ	14	4
	వరకు	15	0
	చిన్నవి	13	8
		14	0
పచ్చపెసలు		8	12
	వరకు	9	0
పెసలపప్పు		14	8
నల్లపెసలు		6	0
మినుములు		8	12
మినప పప్పు		14	0
అలసలు		4	12
జొన్నలు		9	4
శిరిసెనగలు		12	4
పుప్పు		12	0
తవుడు		3	4
ప త్తిగింజలు	మొ	6	4
అలచందలు		8	12
అనుములు		7	0
బటానాలు		7	8
బెల్లము		19	0
ఎఱ్ఱచక్కెర		18	0
	వరకు	19	0
వేరుసెనగ గింజలు చిన్నవి	మొ	9	12
పసుపు		14	0
	వరకు	14	0
మిరపకాయలు	మొదలు ,,	60	0
	వరకు ,,	70	0
చింతపండు	మొ	9	0
మెంతులు మంచివి 16 సేర్లకు		1	12
	వరకు	2	0
అల్లం 12 సేర్లకు	మొదలు	1	8
	వరకు	1	12
వేరుసెనగనూనె	సె 12 కి	2	6
నెయ్యి	సె 408	46	0
	వరకు	47	0
తెల్లగడ్డలు	మొ సె 12 కి	1	12
	వరకు	2	0
ఎఱ్ఱగడ్డలు పల్లా1కి	మొ	4	0
	వరకు	4	5
మద్రాసు చక్కెర	దొడ్డది	13	8
	వరకు	13	10
సెనగలు	మొ	11	0
సెనగపప్పు	మొ	14	0

బెంగాలు మేయరు ఎన్నిక

కార్పొరేషను హాలులో కలభా

ఇదివరలో జరిగిన మేయరు, డిప్యూటీ మేయరుల ఎన్నికలను ప్రభుత్వమువారు రద్దుపరచినందున తిరిగి ఎన్నికల కొరకు మే ౧౫వ తేది సాయంత్రము సభ యేర్పాటుచేయబడెను. కాంగ్రెసు సభ్యులలో రెండు పార్టీలేర్పడి చెరియొక అధ్యక్షుని ప్రతిపాదించిరి. మహమ్మదీయసభ్యులు సేనగుప్త పార్టీవారితో చేరిరి. సేనగుప్త పార్టీవారు ఫజలుహక్, ఘోషుగార్లను, బోసు పార్టీవారు ఎస్. ఆర్. సర్కారు, బి. యన్. రాయ్ చౌదరిగార్లను మేయరు డిప్యూటీ మేయరు పదవులకు ప్రతిపాదించిరి.

సభాసమయమునకు కొన్ని నిముషములు ముందు బోసు పార్టీకి చెందిన డాక్టరు కె. యస్. రాయిగారు మేయరుగారి యాసన మధిష్టించిరి. ఇంతలో ఫజలుహక్ గారచ్చటికి వచ్చి ఆయాసన మధిష్టించుట కర్హుడు తానని యు ౧౦వ తేదీన జరిగి ఎన్నికలను ప్రభుత్వమువారు రద్దుపరచినను తనను మేయరు పదవినుండి తొలగించలేదనియు కావున రాయ్ గారిని ఆసనమును ఖాళీ చేయవలసినదిగా కోరిరి. రాయ్ గారు ఆసనమును వీడనందున హక్ గారు అచ్చటనే యుండిన మేజాపై ఆసీనులయిరి. అంత గుప్తపార్టీవారొకరు మదనమోహన బర్మనుగారిని సభాధ్యక్షునిగా ప్రతిపాదించిరి. వెంటనే బర్మనుగారు అధ్యక్షపీఠ మలంకరించుటకు తానర్హుడనని రాయ్ గారిని కుర్చీలోనుండి లేపుటకు ప్రయత్నించెను. కాని అట్లు చేయజాలనందున అచ్చటనే నిలువబడి అధ్యక్షుని విధిని నిర్వర్తించ మొదలిడిరి. ఏపార్టీవారి కార్యక్రమమును వారు జరుపగడగిరి. హాలంతయు గందరగోళముగా నుండెను. అంత యస్. కె. ఘోషుగారు అధ్యక్ష నియామకమునకు బోసుపార్టీకి చెందిన బి. కె. బోసుగారిని నియమించిన బాగుండునని సూచించిరి. ఈ సూచనను రెండుపక్షములవారును ఆమోదించి వారికి అధ్యక్షపీఠ మీయబడు సమయములో గుప్తపార్టీకి చెందిన డాక్టరు మైత్రాగారిచే సభను ప్రస్తుతమాపుదల చేయుటకు ప్రతిపాదింపబడి బర్మనుగారిచే అంగీకరింపబడినటుల తెలుపబడినది. రెండవవైపున బోసు పార్టీవారు వారి యభ్యర్థుల యెన్నికలను జరిపిరి. యీవిధముగా ౫ నుండి ౭ గంటలవరకు జరుగవలసిన సభ ౬–౩౦ గంటలకే ముగిసినది. సభ ముగిసినను యిరుపక్షములవారును తమతమ స్థానములందే స్థిరముగా కూర్చుని యుండిరి. కొందరు మహమ్మదీయ సభ్యులు ప్రార్థనల వచ్చుటచే జరిపిరి.

ఈవిధముగా మేయరు ఎన్నికలలో పాటింపవలసిన నిబంధనలను పాటించక ముగ్గురు అధ్యక్షులతో బెంగాలు మేయరు యెన్నిక పూర్తియైనది. ముందు యేమిజరుగునో చూడవలసి యున్నది.

గాంధిమహాత్ముని హరిజనయాత్ర

ఉత్కళమున సంచారము

మే నెల ౨౦వ తేది ఉదయమున గాంధిమహాత్ముడు పాట్నానుండి ఉత్కళమునకు బయలుదేరెను. కేంద్రపరాకు ఉత్తరమున ౨౦ మైళ్ళదూరమున బైరిక్కెలుస్టేషనకు చేరువగానున్న చంపపూరు గ్రామమున పాదయాత్రమునారంభించెను. మహాత్ముడు కాలినడకను గ్రామమునుండి బయలుదేరి ఇంపూరు, జయపూరు, భద్రకు మున్నగు స్థలములవెంబడి బాలసోరుకు జూను నెల ౧౦వ తేదీన వెళ్లును. అనగా ౨౦ రోజులలో ౧౩౦ మైళ్లు సంచారముచేయును. బాలసోరులో రెండురోజులు విశ్రాంతి గొనును.

బొంబాయి రాష్ట్రమున సంచారము

మహారాష్ట్రము

జూను నెల ౧౪వ తేదీకి మహాత్ముడు బొంబాయి నగరమునుచేరి అచట ౫ రోజులుండును. జూను నెల ౧౯వ తేదీ మధ్యాహ్నమునకు పూనా చేరి మహారాష్ట్రమున ౭ రోజులు సంచారము చేయును.

గుజరాతు

జూను నెల ౨౭వ తేదీకి అహమదాబాదుచేరి గుజరాతులో జూలై నెల ౭వ తేదీవరకు సంచారముచేయును. అనాడు మధ్యాహ్నము అజ్మీరు వెళ్లును.

సింధు:—

జూలై నెల ౮వ తేదీకి కరాచికిపోయి సింధుదేశమున నాలుగురోజులు సంచారము చేయును.

పంజాబు

జూలై నెల ౧౩వ తేది సాయంకాలమునకు మహాత్ముడు పంజాబుచేరును. పంజాబులో ౪ రోజులు సంచారము చేయును.

సంయుక్త రాష్ట్రములు

లాహోరునుండి సంయుక్త రాష్ట్రములకు వెళ్ళి ౫ రోజులు ఆరాష్ట్రమున సంచారముచేయును. జూలై ౨౨తో సంచారమును విరమించును.

ఝాబువా మహారాజుగారి వ్యభిచారము

మహారాణిగారి దుఃఖస్థితి

పొలిటికల్ ఏజంటుకు మహారాణిగారి మొఱ

ఝాబువా సంస్థానపు మహారాణి గౌరిబాయి గారు ఝాబువా మహారాజాగారిపై కొన్ని తీవ్రారోపణలను చేర్చుచు తన ధరఖాస్తు వ్రాసి తన తల్లిదండ్రులవద్ద చేర్పించబడిన ప్రార్థించుచు సెంట్రల్ ఇండియా ఏజన్సీలో పశ్చిమ సంస్థానముల పొలిటికల్ ఏజంటుకు లేఖనొకదానిని వ్రాసిరి. ఈలేఖ సమగ్రముగా ౨౦ వ మే ౧౯౩౮ నాటి "ఫ్రీప్రెస్" పత్రికలో ప్రకటింపబడినది. అందలి ప్రధానభాగమును ఇక్కడ ప్రకటించుచున్నాము:—

"నాభర్త (ఘనతవహించిన ప్రభువుగారు) నన్ను పెట్టు కష్టబాధలనుగూర్చి మీరు అనేకపర్యాయములు తెలుసుకొని యున్నారు; వానిని యిక్కడ మరలచెప్పుకొనుట నాకిష్టము లేదు. నా దురదృష్టకాలములో నా తల్లిదండ్రులు నాకు మాతృభాషలోను, ఆంగ్లభాషలోను విద్యచెప్పించదలచిరి. వారును మృత్యువాతపడిరి. అక్కడినుండి నేను ౧౦సం॥ ఇంటనిఇప్పుడు నేను జైలుజీవితమును గడుపవలెననట్లు నిర్బంధమయ్యెను. నాకు ఘాతుకమైన ఆహారము పెట్టబడుచున్నది. నా పనులు అసహ్యకరమైన దాడులు చేయుచున్నారు. తన సొంత అభిలాషలతో, లేక తల్లిదండ్రుల నిర్ణయములతో లభించిన భర్తను పూజించుటకంటె హిందూస్త్రీకి సంతోషముగా ఏమున్నది. ఒకవేళ యుప్పటికైనను ఆయన అట్లు చేయదలచినయెడల నాకు ఆస్థితి సహింపరానంత దుఃఖకరముగా నున్నదని మనవి.

నాభర్త తమదుష్కృత్యములతోను వ్యభిచారములతోను రంజిల్లుచున్నది. వారి వర్తనము వీనినింపు కలిగించునదిగాను, క్రూరముగాను మారుచున్నది. అంతఃపురము లోపల మెలకువలను సహించుటకుకూడ స్త్రీలు, రహస్యములు విప్పుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. నాభర్తయొక్క దుష్కృత్యములవలన వారిని కష్టములలో త్రోసినది. ప్రజలను పీడించి వారు తీసికొన్న ఋణములును, వారు అన్యాయముగా వశముచేసికొన్న రాజుల ధనమును, వారి మనశ్శాంతి భంగము కలుగజేయుచున్నవి.

నాకష్టములను ఈదేర్పరచవలెనని నేనిదివరకు గావించిన విజ్ఞప్తులే వారిని ప్రస్తుత కష్టములపాలు చేసినవని వారు అనుమానించుచున్నారు. వారిపట్ల నాకు చాలా దురాగ్రహోద్రిక్తులైయున్నారు. అయ్యవల్లను, చిరకాలము సుఖములేని జీవనమును అనుభవించుటచే కలిగిన శక్తిలోపమువల్లను, నాస్థితిచాలా దుఃఖకరముగా నున్నట్లు నాకు తోచుచున్నది. ఇంకమీదట ఝాబువాలోనుండుటకుగూడ నాకు భయము వేయుచున్నది. అంగ్లేయులకు యిప్పటికిని కష్టదశలోనుండు స్త్రీలకు సహాయముచేయుటకు ప్రేరించు ఆగుణము ఉన్నదని నేనునమ్ముచున్నాను. ఈపనియందును నాకుగూడ సహాయము వచ్చునని తలంచి నాయొక్క నాస్థితినిగూర్చి నాకోపమునకు తెలిపినాను. కావున ఈయన కష్టస్థితిలోనుండు సోదరిక సహాయముచేయుటకు కోరుచున్నాను.

నన్ను నాతల్లిదండ్రులవద్దకు పోనిమ్మనుటకును, నామిగత జీవితకాలమునకు నాజాగీరునుండి నామనుగడకై పరిపోవు ఏర్పాటు చేయుటకును మీరు తోడ్పడవలసినదని మిమ్ముల ప్రార్థించుచున్నాను. ఈదాక్షిణ్యమునకు నేను మీయెడ నెప్పటికిని కృతజ్ఞురాలనై యుండగలను."

ఈ జాబుమీద ౨౬ ఏప్రిలు ౧౯౩౮ తేది వేసియున్నది. జాబు ఇండూరునుండి వ్రాయబడినట్లున్నది.

చూచితిరా, ఆమెకేమి మహారాణి యనుకొనుటయేగాని, వారికష్టము మనస్తాపములు ఎట్లున్నవో చూడుడు. ఈప్రకారముగా ఎన్నెన్ని సంస్థానములలో ఎంతమంది రాణులు మహారాణులు సంస్థానాధిపతుల గుణహీనతచే దురవస్థ ననుభవించుచున్నారో!

అధికార దుర్వినియోగము

రేవాసంస్థానములో పోలీసుఅమీనుపైజ్వరీఘాతుకత్య

లాల్ తమదేశ్వరసింగు అనునతడు రేవా సంస్థానమందు ఒక పోలీసు అమీను. ఒక దొంగతనము కేసులో ఆతనిని నుండి నేరముచేసినట్లు వాఙ్మూలమును బలాత్కారముగా ఆకర్షించుటకై దెబ్బలతో బాధకలిగించెను. పాపము ! ఆ మానిసునికి గొప్పగాయము అయ్యెను. ఈలోగా అప్పటి పోలీసు యిన్స్పెక్టరు జనులు అయిన దివాన్‌బహదరు సర్దారు సంతోషసింగుగారి ఈవిషయము తెలిసి ముందు పేర్కొనబడిన క్రౌర్యము జరిగినచోటికిపోయి గాయములను పొందిన అనుమానితుని రేవానగరము విక్టోరియా ఆసుపత్రికి పంపించి గాయములను మాన్పింపజేసిరి. తర్వాత పోలీసుఅధికారుల చేతనే విచారణ జరిపించి పోలీసు సబిన్స్పెక్టరుపై మొకద్దమా పెట్టించిరి. మొదట నేరమును సాట్నా డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారు విచారించి ఉత్తరరేవా సెషన్సుజడ్జివద్దకు పంపిరి. అమీనుసాహెబు తనవిచారణను మరియొక సెషన్సు జడ్జివద్దకు పంపవలసినదని రేవా చీఫ్‌కోర్టు [ప్రధాన న్యాయస్థానము] వారినికోరెను. అదోకరి నిరాకరింపబడెను. మొకద్దమా పెట్టుటకుపూర్వమే లాలుతమదేశ్వరసింగుగారు ఉద్యోగమునుండి తాత్కాలికముగా తొలగింపబడిరి. చూచితిరా, ప్రజలపక్షమునవలంబించి ప్రభుత్వోద్యోగిపై చర్యగైకొనబడుట! ఇట్టివి ఈకాలమున యరుదు. రేవా ఇనస్పెక్టరు జనరలుగారిని కొనియాడవలసియున్నది.

రాంఘుర్ మతకలహ కర్తలకు జన్మఖైదు

జయపూరు ప్రభుపులకును ధృవపరచుట

రాంఘురు హిందూమహమ్మదీయ కలహములో నెక్కువ్వజీర్ణ చాలమంది హిందువులకును మహమ్మదీయులకును శిక్షలు విధించియుండెను. అపీలులో హైకోర్టుప్రధాన న్యాయమూర్తి బిలాంబరు ఘతాగణపత్ అనునతనికి ౨ సంవత్సరములనుండి యావజ్జీవ కారాగారశిక్షకు హెచ్చించి, తక్కిన వారిపై శిక్షలు ధ్రువపరిచెను. జయపూరు మహారాజాగారు ఈశిక్షలను ధ్రువపరచుమ ఉత్తరువులు గావించిరి.

గ్వాలియరు సంస్థాన రైతులకు మాఫీలు

గ్వాలియరు సంస్థానములో మంచు వడగండ్లకుపాను మొదలగు విపరీతకాల పరిస్థితులచే రైతులు పంటలు నష్టపడినందువలన సంస్థాన ప్రభుత్వమువారు రైతులకు ఈ సంవత్సరము కట్టవలసిన భూమిశిస్తులలో రూ ౩౬౦౭౫౮ లను మాఫీయిచ్చినారు. సంస్థానమందలి వివిధములగు జాగీర్లలోగూడ అదేవిధముగా మాఫీలియ్యవలసినదని ప్రభుత్వమువారు కోరినారు. మాఫీల మొత్తము ౧౧ మొదలుకొని రూ ౬౦ వరకు గలవు.

లవణప్రసాదు ఉపవాసము

లవణప్రసాదు వర్ధ్వాను సెంట్రల్ జైలులో ఉపవాసము చేయుచున్నట్లును. మణిలాల్ కొఠారిగారు విజయము తెల్పుడని దివాన్ సాహెబుగారికి తంతికొట్టినను జవాబు లేదనియు అయినను లవణప్రసాదుగారు ఉపవాసము ప్రారంభించి నాటికి ౨ వ రోజు అని లవణప్రసాదుగారి భార్య మే ౨౩ నాడు తంతి నిచ్చెననియు మణిలాల్ కొఠారిగారు సహాపత్రికకు వ్రాయుచున్నారు.

గ్వాలియరు నేత పరిశ్రమ క్షీణించుట

కారణములకై విచారణ

గ్వాలియరు సంస్థానములో నేతపరిశ్రమ అందు జీవనము గడుపువారికి నష్టదాయకముగా నుండుటచే క్షీణస్థితికి వచ్చియున్నది. ఈస్థితికి కారణములను కనుగొనుటకై గ్వాలియరు ప్రభుత్వమువారు కమిటీయొకదానిని నియమించిరి. ఈకమిటీ విచారణవల్ల అవ్వృత్తియందు జీవనము గడుపువారు బహువ్యయ పేదవారనియు, వారికి కొందరు మహాజనులు వడ్డీపై అప్పులిచ్చియున్నారనియు, ఇదియుగాక మిల్లుసరకులు జైలురాష్ట్రములనుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నవనియు, రాష్ట్రమందు మిల్లుల పోటీకూడ ఎక్కువగా నున్నదనియు, ఈ కారణములచే అధిక మునిగి చేయుటయు నష్టమును ఎక్కువచేసినదనియు తెలిసినది. విచారణ కమిటీవారు మధుర, కాశీ, దక్షిణలోని నేతపరిశ్రమ ఎట్లుండి గమనించి తర్వాతర్వాత నివేదికను వ్రాయదలచి అమాటనుదర్బారుకు తెలియజేసినారు.

సంస్థానప్రభువుల సమావేశము

నవాబ్ హైదరిగారితో కమిటీ యేర్పడుట

భోపాలు నవాబుగారు యేర్పాటుచేసిన నరేంద్రమండలి సమావేశము బొంబాయిలో మే ౨౨, ౨౩ తేదులందు జరిగెను. కొన్ని సంస్థానముల ప్రతినిధులు సభకు హాజరైరి. భోపాలు నవాబు బికనీరు మహారాజా పాటియాల మహారాజా దివాన్ బహదూర్ వి. టి. కృష్ణమాచారి, సర్ అక్బరు హైదరీ, కర్నల్ హాక్సర్, సర్. సి. పి. రామస్వామి అయ్యరు, సర్. మిర్జాఇస్మాయిల్ కె. యం. పనిక్కర్ మొదలగువారు సభలో పాలుగొనిరి. హైదరిగారికి సమాచారముగా ప్రెసిడెంటుగారును తెల్పియుండిరి.

నరేంద్రమండలిని పునరుద్ధరించి ఫెడరేషనుకు సంబంధించిన పరిస్థితులను గూర్చి చర్చించుటే సమావేశముయొక్క ఉద్దేశమని తెలియుచున్నది.

రెండుదినములు సమావేశఫలితముగా ఒక కమిటీ యేర్పాటు చేయబడినది. ఈకమిటీ సర్ అక్బరుహైదరీ, సర్. మిర్జా ఇస్మాయిల్, సర్ సి. పి. రామస్వామయ్యరు, సర్. వి. టి. కృష్ణమాచారి నవాబె లియాఖతుఖాన్, సరు మనుభాయి మెహతా మొదలగువారు సభ్యులుగా నుందురు. హైదరీగారు యీ కమిటీకి సమావేశకర్తలుగా నుందురు. అన్ని సంస్థానముల యభిప్రాయములలో యేకీభావము కలుగునట్లు చేయుటకు మార్గములను వెదకుటకును, ప్రస్తుతపు నరేంద్రమండలిని సంస్కరించి దృఢపరచుటకు కార్యక్రమమును సూచించుటకును, జాయింటు పార్లమెంటరీ కమిటీవారి రిపోర్టు విషయమున నరేంద్రమండలి ఆలోచించవలసిన విషయములను నిర్ణయించుటకును యీకమిటీ విశాలముగా యేర్పాటు చేయబడినది.

ఈకమిటీ యేర్పాటుచేయుటలో అది సంస్థానము ప్రతినిధి సభగానుండునట్లు చూడబడినది. ఇంతవరకునరేంద్ర మండలిలో చేరని హైదరాబాదు, తిరువాన్కూరు, మైసూరు, బరోడా మొదలగు సంస్థానముల ప్రతినిధులుకూడ యీకమిటీలో చేర్చుకొనబడినారు. ఈవిధముగా వివిధసంస్థానములలో ఐకమత్యము కుదుర్చుటకు ప్రథమప్రయత్నము, ప్రస్తుతరాజకీయ పరిస్థితుల పెనుర్కొనుటకును, రాబోవు రాజకీయ సంస్కరణములయెడ నరేంద్రమండలివారు అవలంబించవలసిన వైఖరిని నిర్ణయించుటకు కమిటీయేర్పాటు జరిగినది.

కొచ్చిను ఓడరేవు వివాదము

కొచ్చిను సంస్థానములో సముద్రతీరమున ఓడరేవొకటి నిర్మింపబడుచున్నది. దీనివిషయమై కొచ్చిను సంస్థానమునకును మద్రాసు ప్రభుత్వమునకును తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకును వివాదము ఏర్పడినది. ఓడరేవు కట్టబడుచుండు ప్రదేశములో ఎక్కువభాగము కొచ్చిను సంస్థానమువారిది. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారికి కొద్దిభాగమే చెందును. ఇండియారాజ్యాంగ శాసనమునుబట్టి చూచినచో ఓడరేవులయినవి అంతయును బ్రిటిషువారి అధికారమునకు లోబడవలసియుండును. ఆప్రదేశములో సంభవించు వివాదభాగ్యారీ వివాదములను పరిష్కరించుటకు బ్రిటిషువారికే అధికారము ఉండవలసియున్నది. అందువలన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కొచ్చిను ఓడరేవు ప్రాంతమును తమకు వశముచేయవలసినదని కొచ్చిను ప్రభుత్వమును కోరిరి. కొచ్చిను సంస్థానములో ఓడరేవు ప్రాంతములోని విలువగలదైనందున ఆసంస్థానము వారు దానిని తమ అధికారము క్రిందనే యుంచుకొనవలెనని

చున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రేవుప్రదేశమంతయు రాకున్నను ఆప్రదేశములో దివానీ ఫౌజ్దారీ వివాదముల విచారణాధికారమైనను పొందగోరుచున్నారు. కాని కొచ్చిను సంస్థానమువారు అందుకుగూడ సమ్మతించుటలేదు. ఇదియుగాక క్రొత్తరేవును కట్టుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిప్పటికే వాగ్దత్తము నిచ్చియున్నారు. వారికిదియు ఒకమనస్తాప కారణముగా నున్నది. ఇక ట్రావన్కూరు సంస్థానపుబొక్కసమునకు ఈరేవువలన తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకు లాభమెంతో కలదు. కావున వారుకూడ దానికట్టుటకై వాగ్దత్తము నిచ్చియున్నారు. ఈవిధముగా కొచ్చిను రేవుప్రదేశము ఎవరికి చెందవలెయునను, అందుచేత ఫౌజ్దారీఅధికారము లెవరికి యుండవలెను అనువిషయములను పరిష్కరించవలసియున్నది. ఇందుకై మద్రాసు ప్రభుత్వమువారును, ట్రావన్కూరు సంస్థానమువారును కొచ్చిను సంస్థానమువారును ప్రతినిధులద్వారా కలిసి సంప్రదించుచున్నారు. బ్రిటిషువారి అధికారము లెంతవరకో సంస్థానముల అధికారము లెంతవరకో ఈసమావేశములో చర్చకువచ్చుటయే విశేషము. ఇండియాలో ప్రసిద్ధిచెందిన న్యాయవాదులు ఈసంప్రతింపులలో వాదించుచుండిరి. తిరువాన్కూరు సంస్థానము తరఫున సర్. సి. పి. రామస్వామయ్యర్. కొచ్చిను సంస్థానముతరఫున సర్ తేజ్ బహదర్ సప్రూ, మద్రాసు ప్రభుత్వముతరఫున అప్రభుత్వపు లా మెంబరగు సర్. కె. వి. రెడ్డిగారు అడ్వొకేటు జనరలగు అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్యరుగారు మరియు కోశాధికారముగల మంత్రి—ఈవిధముగా వాదములు జరుగును.

కథియవాడ రేవుల వివాదము

బొంబాయి సమీపముననున్న కథియవాడ ద్వీపకల్పమునందు చిన్నసంస్థానములు అనేకములున్నవి. ఈసంస్థానములలో కొన్నింటికి మంచిఓడరేవులు కలవు. ఈరేవులో సుంకములు బొంబాయి రేవులోకంటె తక్కువగుటచే విదేశములనుండి యిండియాలోనికి వచ్చుసరకులును, ఇండియానుండి విదేశములకు పోవుసరకులును కథియవాడ రేవులగుండాదిగుమతిఎగుమతులగు చున్నవి. ఇందువలన బొంబాయికి నష్టముకలుగుటచే బొంబాయిఇండియా ప్రభుత్వముతో చెప్పుకొనెను. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కథియవాడద్వీపములోనిసంస్థానముల సుంకములను బొంబాయిరేవులకంటె తక్కువగించకుండునట్లుగ నిర్బంధింపజూచుచున్నారు. ఇండియాప్రభుత్వపు ఆదాయవ్యయముల అంచనాలను అసెంబ్లీలో నివేదించునప్పుడు ఆర్థికశాఖామంత్రియగు సర్ జార్జిషుస్టరుగారు కథియవాడ సంస్థానపు రేవులనుండి ఓడవ్యాపారము తిరిగి బొంబాయికి చేరునట్లు సంస్థానముల రేవుసుంకములను తగ్గించుటకు వీలులేనట్లుగా కొన్ని ఏర్పాటులు చేయబడునని చెప్పియుండిరి. ఈమాటననుసరించి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కథియవాడలో జామ్నగరు సంస్థానముతో ఒడంబడిక జేసికొనిరి. కాని భావనగరు సంస్థానమువారితో ఒడంబడిక యింకను కుదురలేదు. సంస్థానాధీశులు బ్రిటిషు దొరప్రభువుతో గావించుకొన్న సంధివరతుల ప్రకారము తమసంస్థానములలోని ఓడరేవులలో తమ యిష్టముప్రకారము సుంకములననుసరించేయుటకు తమకు అధికారము కలదని భావనగరు సంస్థానమువారువాదించుచున్నారు. అందువలన సంధిషరతులను సంపూర్ణముగా విమర్శించి పరిష్కారము తెల్పుటకై ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని భావనగరు సంస్థానమువారికిని సంప్రతింపులు జరుగుచున్నవి

భావనగరు—జఫర్ బాదు సంస్థానములకుపోటీ

బొంబాయి రేవు వ్యాపారము భావనగరు సంస్థానపు రేవునకు మారుటచే బొంబాయికి నష్టముకలిగి బొంబాయి ప్రజలు చింతించుచుండి యిపుడు భావనగరు వ్యాపారము జఫరుబాదు రేవునకు సంక్రమించుచున్నందున భావనగరు ప్రజల హృదయములు ఆందోళితములైయున్నవి. ఊరివారి [illegible] రాజగారికిద్దరు కొట్టగా రాచగారిద్దరు దేవుడు కొట్టినట్లు నది? జఫరుబాదు జఫరుబాదు సంస్థానమునకు ప్రధాన పట్టణము భావనగరు భావనగరు సంస్థానమునకు ప్రధాన పట్టణము.

మైసూరు అగ్గిపెట్టెలమ్మునిషేధించుట

దుదకు మైసూరు ప్రభుత్వమువారు మే ౨౧ వాడు అగ్గిపెట్టెలపై పన్నువిధించు ఉత్తరువుచేసినారు. ఈఉత్తరువు మే ౧౭ వతేది మైసూరు మహారాజుగారి అనుమతిపొందిన పై మే ౨౦ వాడు జారీ గెజెట్టులో ప్రకటించబడినది. ఈశాసనము వెంటనే అమలుకువచ్చును. దీనివలన మైసూరు సంస్థానములోనికి ఇతరరాష్ట్రములనుండిగాని, దేశములనుండిగాని అగ్గిపెట్టెల దిగుమతులను పూర్తిగానిషేధించుటకుగాని విక్రయించుటకుగాని మైసూరు ప్రభుత్వమువారికి అధికారముండును. మరియు నిర్ణయించిన స్టాంపులేని అగ్గిపెట్టెల అమ్మకముపైనను, ఉత్పత్తిపైనను ప్రభుత్వమువారికి అధికారమీయబడినది.

మైసూరుకు బెంగుళూరు అప్పగింత

బెంగుళూరు మునిసిపాలిటీ అయిష్టము

బెంగుళూరు కంటోన్మెంటులో కొంత భాగము మాత్రము మైసూరు అధికారమునకు విడుచుటనుగూర్చి అయిష్టము దెల్పుచు మే ౨౨ వాడు స్టేషను మునిసిపలు కమిషను వారు సభచేసి తీర్మానించిరి. సివిలు భాగమందలి సగము భాగము యింకను మిలిటరి అధికారమునందుండుటకు వీలులేదని ఘట్టికారణములను సూచించుచు విన్నపము తయారుచేయుటకు తొమ్మండుగురు సభ్యులుగల ఉపసంఘము నియమింపబడినది.

బరోడావార్తలు

బరోడాకళాశాల రుసుములు హెచ్చుట

బరోడామహారాజాగారి ప్రభుత్వము బరోడా కళాశాలలో చదువుగ రుసుము టరం ౧కి రూ ౨౦ లనుండి ౩౦ లకు హెచ్చించినది (సంవత్సరములో మూడవవంతు ఒకటరం)

ఇంతవరకు బరోడాలో నిర్బంధవిద్యకు వయఃపరిమితి ఏడేండ్లు మొదలుకొని ౧౪ యేండ్లవరకు ఉండెను. ఇప్పుడు ౬ ఏండ్లు మొదలుకొని ౧౨ యేండ్లవరకు నిర్ణయించబడినది. ఈవయస్సులోపలప్రతివారును నిర్బంధముగా చదువుకొనవలె.

బరోడా సంస్థానాధికారులకును వైష్ణవులకును వివాదము

బరోడా సంస్థానములో ద్వారకయను పట్టణము సమీపములో శ్రీశంఖనారాయణ మందిరము అనుదేవాలయమున్నది. ఆదేవాలయ పరిపాలనము విషయమై సంస్థానాధికారులకును వైష్ణవులకును వివాదమేర్పడినది. సంస్థానాధికారుల జవాబుతృప్తికరముగా లేకుండుటచే వైష్ణవులు ఇండియాప్రభుత్వమువారివద్ద తమవాదపక్షమును తెల్పుకొనజూచుచున్నారు.

హరిజననాయకుని ప్రాయోపవేశము

బరోడా సంస్థానములో భద్ర[illegible] తాలూకాలో సామాంగం అను ఊరిలో హరిజననాయకుడొకడు మే ౧వ తేదినుండి ప్రాయోపవేశము పూనినాడు. ౧౫ యేండ్లక్రింద నాతడు బామాగరంలో ఒక దేవాలయము కట్టించుటకై రూ ౫౦౦౦ లు ఖర్చుచేసెను. ౧౯౨౭ సాలులో గొప్ప ప్రవాహము దేవాలయమును కొట్టుకొనిపోయెను. తర్వాత ఆ హరిజనుడు తన యావదాస్తిని అమ్మివేసి దేవాలయమును కట్టించెను మరల వరాకాలములో ఆదేవాలయము పాడైపోవునేమో భయముకలెను. అందువలన హిందువులలో ఎవరైనను పుణ్యాత్ములు ఆదేవాలయమునకు పైకప్పు వేయించుటయందు తనకు తోడ్పడువంతవరకు ఉపవాసము చేయుచునేయుండెదనని ఆ హరిజనుడు పట్టుబట్టినాడు. ఈ కాలములో ఉపవాసముచేయుట ఒక పిచ్చిగా మారినట్లున్నది.

చీరాల ముసాఫిర్ఖానాలో కొట్లాట

పాదిరిగారి సామానులు పైత్రోయబడుట

చీరాల పోలీసుస్టేషను తనిఖీచేయుటకు తెనాలి డెప్యూటీ సూపరింటెండెంటు ఖాన్ కె. యం. హుస్సేన్ సాహెబు బహద్దూర్ ఎం. ఏ. గారు అచ్చటి మ్యునిసిపల్ ముసాఫిర్ఖానాలో కొన్ని దినములనుండి మకాం చేసియుండిరి. మే ౨౪ వ మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు సూరారు ప్యారిసులలో నివసించుచుండు రోమన్ కాథలిక్ చర్చిమిషనరీ ఫాదర్ కె. క్యూయర్ గారు (యూరపియన్)వచ్చి సదరు బంగళాలో ప్రవేశించి లోపలప్రక్కన ఖాళీగానున్న గదిలో వారి సామానులతో మకాంచేసిరి. లోపలనున్న పోలీసుఅధికారి వారినిచూచి బంగళా తమ స్వాధీనములోనున్నదనియు వారుఅచ్చట నుండుచో తమకుయిబ్బంది కలుగుననియు అచ్చటనుండి సేలాకకావును వెళ్లవలసినదనియు చెప్పిరి. అలనాటి పాదరీగారు తాము యింకొకచోటికి పోవుటకు వీలులేదని చెప్పిరి. కాని పోలీసుఅధికారి సదరు బంగళాలో ఒకరేయుండుటకు అవకాశము గలదనియు, వట్టెది తన్నక్రింద యిదివరకే రెండురోజులనుండి యున్నదనియు, వట్టెపరిస్థితులలో తాము అక్కడ నుండుటకు హక్కులేదనియు చెప్పినట్లును అందుమీదట మిషనరీగారు పోలీసు అధికారికి బంగళాలో నుండుటకు ఎట్టిహక్కుగలదో అట్టిహక్కే తనకుకూడ కలదనియు, బంగళా ఖాళీచేసి వెళ్లుటకు వీలులేదనియు తెల్పుచూ పోలీసువారు అడిగినను పాదరీగారు తనపత్రా యిచ్చుటకు నిరాకరించినట్లు తెలియుచున్నది. అందుమీదట పోలీసు అధికారి చెర్మనుగారికి పైసంగతులను రిపోర్టుచేసి తగు చర్య తీసికొనవలెనని కోరెను. చేర్మనుగారు పోలీసు అధికారి రిపోర్టును శానిటరీ ఇన్స్పెక్టరు గారికి పంపిరి. శానిటరీ ఇన్స్పెక్టరుగారువెళ్లి మిషనరీగారితో ఆబంగళా ఒక్కరికే ఉపయోగపడుననియు, వేరుతావునకు వెళ్ళవలసినదనియు పలువిధములుగా చెప్పిరి. కాని ప్రయోజనము లేకపోయినది. ఈవిషయంతిరిగి చేర్మనుగార్కి తెలియపరచి వారి ఉత్తరువులకు ఎదురుచూచుచుండిరి. ఇంతలో బంగళాలోని పాదరీగారు స్నానము చేయవలెనని పోలీసుఅధికారి యున్నగదిలోనికి ప్రవేశించబోయెను. లోపలనున్న పోలీసు అధికారిలేచివచ్చి తాముతనసామానుతోనున్నగదిలోనికివచ్చుటకువీలులేదనిచెప్పిరి. మిషనరీగారులోనకుఅత్యంతముగ బోలాచినప్పుడుపోలీసు అధికారి అడ్డుపరిచినట్లును అందుమీద ఇద్దరకుకొంత సంఘర్షణ జరిగినట్లును తెలియుచున్నది. మిషనరీగారు తనపని జూచుకొని తిరిగివచ్చి తనస్థానమున ప్రవేశించెను. ఈసంగతి అంతయు తిరిగి పోలీసుఅధికారి చేర్మనుగారికి రిపోర్టుచేయగ చేర్మనుగారు మధ్యవర్తులతోను, మ్యునిసిపల్ సిబ్బందితోను బంగళాకువచ్చి మిషనరీగారితో మాటాడిరి. పోలీసుఅధికారి చెప్పినసంగతులు చేర్మను గారు తిరిగిచెప్పి తాము అక్రమముగా బంగళాలో ప్రవేశించిరి కనుక వెళ్ళిపోవలెనని కోరిరి. అందుకు మిషనరీగారు తాము క్రమమైన ప్రయాణీకుడనైయుండి, అందువల్ల బంగళాలోనుండుట స్వక్రమమైనపనియనియు, బంగళా ఒక్కరికే ఏర్పాటుకాబడినదని ఎచ్చట నిర్వచించియుండలేదనియు, పదిమందికి ఉపయోగపడు బంగళా ఒకరికే రిజర్వు చేయుట చట్టసమ్మతము కాదనియు మ్యునిసిపల్ అధికారులు న్యాయమును చట్టములనుగమనించి మాట్లాడవలెయునని యు, తాము బంగళాను ఖాళీచేయుటకు వీలులేదనియు చెప్పిరి. చేర్మనుగారు తాను రూలుప్రకారము తన కౌన్సిల్ వారు చేసిననిబంధనలను అనుసరించి మాట్లాడుచున్నాననియు తాము ఇతరులకు యిబ్బంది కలుగజేయుటకంటె వేరుతావునకు వెళ్లుట మంచిదనియు చెప్పిరి. కాని మిషనరీగారు చేర్మనుగారి మాటలను వినకపోవక బంగళాలో నుండుటకుగలతనహక్కును పోగొట్టుకొనజాలనని నిష్కర్షగా చెప్పిరి. అంత చేర్మనుగారు చాలా శాంతముతోను వినయముతోను చాలా దూరము చెప్పిరి. కాని మిషనరీగారు తనపట్టును విడలేదు. తాము ఎవరికిని యిబ్బందికలుగజేయుట తమ ఉద్దేశము కాదనియు తాము అచ్చటనుండినప్పుడో లేదు. వసతిగృహము వీ ర్పాటుచేసెదననియుచెప్పిరి కాని వారి మనవులు నిరుపయోగమైనవి. ఎంతను మార్గములేక చేర్మనుగారు మిషనరీగారిని ౫ నిమిషములలో ఖాళీచేసి వెళ్లవలయునని నోటీసుఇయ్యగా యింతేమిషనరీగారికిచ్చినకలనోటీసుమీద సంతకముచేయవలెనని కోరిరి. కాని మిషనరీగారు సంతకముచేయుటకు నిరాకరించిరి. అంతట పెద్దమనుష్యుల సాక్ష్యముతో పదరువిషయం నిమామ్యచేసి నోటీసునయిచ్చిరి. కాని మిషనరీగారు నోటీసును నిరాకరించిరి. ౫ నిమిషములలో మిషనరీగారు బంగళావదలి వెళ్లకున్నచో వారిసామానులను తీసి బయటవేసి వారిని బయటికి పంపివేయుమని చేర్మనుగారు వారి ఉద్యోగస్థులకు ఉత్తరువులను గావించి వెళ్లిపోయిరి. మిషనరీగారు సకాలములో బంగళాలోనుండి వెళ్లనందున వారిసామానులను శానిటరీ ఇన్స్పెక్టరుగారు వారి నౌకరులచేత బంగళాకు బయట రోడ్డుప్రక్కన పెట్టించి మిషనరీగారిని బయటికిపంపిరి. తన్ను అక్రమముగా బంగళానుండి వెడలగొట్టించినందుకు పురపాలక సంఘంవారిమీద కోర్టులో అభియోగము తెచ్చెదనని చెప్పి మిషనరీగారు వెళ్లిపోయిరి. మిషనరీగారు పోలీసు అధికారిగదిలోనికి బలవంతముగాను అక్రమముగాను దౌర్జన్యముతోను వెళ్లినందుకు సూపరింటెండెంటుగారి ఫిర్యాదును అనుసరించి మిషనరీగారిమీద ప్రాసిక్యూషను జరుపుటకు అనుమతి యిమ్మని స్థానిక పోలీసువారు జిల్లాపోలీసు సూపరింటెండెంటుగారికి వ్రాసిరి. ఉత్తరువులకు ఎదురుచూచుచున్నారు. పై సంఘటన ప్రజలలో చాలా కలవరము కలుగజేసినది.

ఆంధ్ర పత్రిక

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 218

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy